

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

CESTOVNÍ RUCH PŘÍBRAMSKÉHO REGIONU

Autor práce:	Michaela Wallenfelsová
Studijní obor:	Regionální studia
Forma studia:	prezenční
Vedoucí práce:	Mgr. Jiří Schmidt
Katedra:	Katedra společenských věd

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Jiřímu Schmidtovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1 CHARAKTERISTIKA PŘÍBRAMSKA	7
2 VYMEZENÍ REGIONU.....	8
3 HISTORIE MĚSTA PŘÍBRAM.....	8
4 POJEM CESTOVNÍ RUCH.....	10
4.1 Druhy CR	11
4.2 Subjekt CR	12
4.3 Objekt CR	13
4.4 Příbramsko jako objekt CR.....	13
5 INFRASTRUKTURA PŘÍBRAMSKA.....	13
5.1 Dopravní služby	14
5.2 Ubytovací služby.....	15
5.3 Stravovací služby	15
6 SPORT NA PŘÍBRAMSKU	16
7 CYKLOTRASY V PŘÍBRAMI A OKOLÍ	18
8 PRAVIDELNÉ PŘÍBRAMSKÉ AKCE.....	19
9 PREZENTACE MĚSTA PŘÍBRAM NA MEZINÁRODNÍCH VELETRŽÍCH.....	20
10 HORNICKÉ MUZEUM PŘÍBRAM.....	21
10.1 Přehled areálů Hornického muzea Příbram.....	22
10.1.1 Prohlídkový areál A „Ševčinský důl“	23
10.1.2 Prohlídkový areál B „Důl Anna“	24
10.1.3 Prohlídkový areál C „Důl Vojtěch“	25
10.2 Pobočky Hornického muzea Příbram.....	26
10.2.1 Skanzen Vysoký Chlumeč u Sedlčan – muzeum vesnických staveb středního Povltaví	27
10.2.2 Muzeum Špýchar Prostřední Lhota – muzeum života venkovského obyvatelstva středního Povltaví	28
10.2.3 Muzeum zlata Nový Knín – muzeum těžby a zpracování zlata na Novoknínsku	28
10.2.4 Památník Vojna u Příbrami – muzeum obětí komunismu	29
11 SVATÁ HORA	30
11.1 Průvodcovská služba.....	32
11.1.1 Mníšecká kaple.....	32
11.1.2 Plzeňská kaple.....	33
11.1.3 Březnická kaple.....	33
11.1.4 Pražská kaple.....	33

11.1.5	Kaple Máří Magdalény	34
11.1.6	Ambity	34
11.1.7	Stříbrný oltář	34
11.2	"Svatá Hora v čase i nad časem"	35
12	ZÁMEČEK – ERNESTINUM.....	35
13	SWOT ANALÝZA	36
13.1	SWOT analýza města Příbram	36
14	BŘEZNICE	39
14.1	Zámek Březnice	39
14.1.1	Historie zámku	39
14.1.2	Expozice zámku a návštěvní okruhy	40
14.1.3	Další možnosti využití služeb státního zámku a kulturní události.....	41
15	ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM.....	41
15.1	Kostel Povýšení svatého Kříže.....	42
15.2	Další kulturně-historické objekty.....	42
15.3	Tradiční pravidelné akce	43
15.3.1	Den s Českou královnou	43
16	PAMÁTNÍK ANTONÍNA DVOŘÁKA VE VYSOKÉ U PŘÍBRAMI	44
16.1	Historie.....	44
16.2	Expozice.....	44
16.3	Další možnosti využití služeb a kulturní události	45
ZÁVĚR.....		46
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		48
SEZNAM PŘÍLOH.....		51
PŘÍLOHY.....		52
ABSTRAKT.....		64
ABSTRACT.....		65

Úvod

Cestovní ruch je významný společensko-ekonomický fenomén jak z pohledu jednotlivce, tak i společnosti. Je součástí způsobu života obyvatel, neboť zdůrazňuje význam vlivu vnějšího prostředí na strukturu a vývoj regionu. Cestovní ruch je ovlivňován např. ekonomickými, politickými, ekologickými faktory, které mají vliv na atraktivitu vybrané lokality.

V současné době se velice často mluví o pojmu turismus, a proto téma bakalářské práce: „Cestovní ruch příbramského regionu“ má svůj význam a vychází z velice významného a diskutovaného tématu.

Výběr Příbramska zdůvodňuje několik skutečností. Předně se jedná o velice zajímavou lokalitu z hlediska cestovního ruchu, s vysokým potenciálem rozvoje atraktivnosti. Hlavní záměr a cíl této bakalářské práce rozebírá, co možná nejpodrobněji, jednotlivé zajímavosti a infrastrukturu podílející se a ovlivňující se atraktivnost zvolené oblasti. Dalším cílem je najít nové způsoby propagace a možnosti zatraktivnění dané oblasti prostřednictvím kultury, sportovních aktivit, či pořádáním společenských událostí. Posouzení stávajícího stavu vybraného regionu poukazuje na případné nedostatky a možnosti potenciálního rozvoje. Současně zdůrazňuje skutečnost, že rozmanitost Příbramska se dá ovlivňovat různými vlivy bez ohledu na přírodní a klimatické podmínky.

Příbram, jako centrální bod jak vzdělávacího, tak kulturního i sportovního využití, je považována za nejdůležitější město této práce, a proto problematika ostatních měst a oblastí je rozebírána pouze okrajově.

Práce je rozdělena do několika kapitol, z nichž první jsou zaměřeny na geografické vymezení Příbramska, cestovní ruch a na infrastrukturu města. Další část popisuje historický vývoj Příbrami. Větší část práce je věnována Hornickému muzeu Příbram, neboť je největším hornickým muzeem v České republice, a láká tak mnoho turistů do této lokality. Dalším lákadlem je Svatá Hora díky duchovnímu charakteru.

Kvalitní posouzení Příbramska znázorňuje především SWOT analýza města Příbrami, které se stává díky své geografické blízkosti Praze častým místem pro zahraniční turisty.

Ve srovnání s jinými regiony patří ten příbramský z hlediska poskytování služeb k poměrně rozvinuté oblasti, ať už z hlediska hospodářské či geografické. Přesto je za potřebí daný region neustále obohacovat o nové interaktivně pojaté akce, které

mohou mít značný vliv na návštěvnost. Nová příležitost pro zatraktivnění se dá nalézt např. na poli kultury či sportu.

1 Charakteristika Příbramska

Okres Příbram, který můžeme rovněž vymezit pojmem Příbramsko, se nachází v jihozápadní části Středočeského kraje (Příloha I). Rozlohou 1 692,05 km² je v rámci kraje největším okresem a díky počtu obyvatel 110 300 k 1. 1. 2008 zaujímá v rámci kraje čtvrté místo. Region je správně členěn do 122 obcí (7 měst, 1 městys a 114 obcí).¹ Jako okrajová oblast sousedí s krajem Jihočeským - s okresy Písek a Strakonice, s krajem Plzeňským - s okresy Rokycany a Plzeň-jih. Severní hranici tvoří Berounsko a okres Praha-západ, východní pak Benešovsko. V západní a severozápadní části tvoří přirozenou hranici pásmo brdských lesů, kde se nachází nejvyšší vrcholy středních Čech (Tok - 864 m n.m., Praha - 862 m n.m. a Třemšín - 826 m n.m.).

Příbramsko je bohaté na přírodní krásy. Nachází se zde několik poměrně zajímavých přírodních lokalit, z nichž některé jsou chráněny zákonem. Oblast rozděluje řeka Vltava na dvě nestejně velké části. Na pravém břehu se rozkládá chráněný komplex - Národní přírodní památka Drbákov – Albertovy skály – jeden z nejúplnějších a nejlépe zachovaných souborů ekosystémů, ve kterém můžeme obdivovat přirozená společenstva skalních srázů v údolí Vltavy i zachovalé suťové lesy s hojným výskytem tisu. Dále je na Příbramsku celá řada drobných přírodních památek. Pro své přírodní krásy i příhodnou polohu je tato lokalita často vyhledávaným turistickým teritoriem. Nachází se zde celá řada rekreačních ubytovacích zařízení. Velice oblíbené a využívané je okolí vodní nádrže Orlík, která je co do objemu největší v republice.

Nerostné bohatství v hlubinách země na úpatí Brd pod Třemošnou zajistilo celému regionu světové jméno díky hornické činnosti od dob keltské kolonizace, kdy byla hlavní těžební surovinou stříbrná a železná ruda, později rovněž olovo a jiné kovy. Za svůj rozvoj po druhé světové válce vděčí Příbramsko rovněž báňské činnosti, a to těžbě uranových rud. Práce trvaly až do 90. let 20. století, kdy skončila těžba uranu a tím i veškerá báňská činnost v regionu. Tato skutečnost se značně podepsala jednak na sociálních aspektech (nárůst nezaměstnanosti) a rovněž na přírodním rázu krajiny.

¹ PAVELKA, R. *Turistický průvodce po ČR* [online]. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné na WWW: http://www.trasovnik.cz/k_stech/pribram/pribram.asp

Vedle uranového průmyslu byl pro oblast charakteristický průmysl strojírenský, potravinářský a hutnictví neželezných kovů.²

2 Vymezení regionu

Pro vymezení Příbramského regionu existuje několik pohledů. Pro tuto práci bylo vybráno samotné město Příbram, nejbližší okolí a nejvýznamnější centra turistického ruchu z hlediska návštěvnosti (Vysoká u Příbrami, Březnice, Rožmitál pod Třemšínem a Vojenský újezd Brdy). V každé z uvedených lokalit se nachází mnoho zajímavostí. Další místa budou rozebírány pouze okrajově, ač svým charakterem také lákají spoustu turistů.

Záměrně bylo vyřazeno město Dobříš, neboť někteří odborníci ho z geografického hlediska chápou jako samostatnou oblast Dobříšsko.

3 Historie města Příbram

První písemný doklad pochází z roku 1216 kdy příbramský statek koupil pražský biskup Ondřej II. Vznikem nové osady a panství nastalo v 14. století období rozmachu a za dob Karla IV. byla dřívější dřevěná tvrz přebudována Arnoštem z Pardubic na kamenný hrad (dnešní Zámeček - Ernestinum). Se jménem tohoto známého arcibiskupa je spojena i pověst o vzniku sošky Panenky Marie na Svaté Hoře. Po husitských válkách se Příbram stala královským majetkem a byla často zastavována.

Od počátku osídlení (již v 10. století) pravděpodobně probíhalo dolování surovin. První písemný doklad o existenci huti a tudíž i báňské činnosti pochází z roku 1311, kdy hlavní těžební surovinou byla železná ruda a stříbro. Vidina bohatství přilákala horníky z Krušných hor a v blízkosti dolů začala být zakládána osada Březové Hory (listina o založení pochází z roku 1526).

Těžba stříbra zaznamenala první konjunkturu od 30. do 50. let 16. století. Na tento hospodářský rozvoj zareagoval Rudolf II. Habsburský roku 1579 a povýšil Příbram na svobodné královské horní město. Krátce na to došlo paradoxně k poklesu těžby stříbra, neboť povrchová ložiska byla vyčerpána a situaci ještě zkomplikoval příchod třicetileté války, která vyčerpala celé město. Přesto musel zůstat v provozu alespoň jediný důl, aby Příbram neztratila privilegia a výsady královského horního

² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 2009, poslední revize 18. 5. 2009 [cit. 19. října 2009]. Dostupné na WWW: http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram

města. Obyvatelé začali hledat nový zdroj obživy a tak se začali navracet k zemědělství, řemeslům a železářství.

Železná ruda se v Příbrami a okolí dobývala a zpracovávala až do 19. století a v některých obdobích představovalo podbrdské železářství takřka polovinu celé zemské produkce.³

Roku 1647 přišli do Příbrami Jezuité a přinesly sebou mariánský kult. Původní nepříliš známá kaple nad městem byla přestavěna na barokní chrám, jehož chloubou je nádherný hlavní oltář, celý ze stříbra, které bylo údajně vytěženo v příbramských dolech.⁴

Tento slavnostní akt se stal tradicí a dnes k Svaté Hoře míří každoročně tisíce návštěvníků z domova i ze zahraničí, aby vzdali hold posvátné madoně nebo se pokochali krásou tohoto architektonického klenotu českého baroka 17. století.

S tímto poutním místem souvisí též tzv. domácí malovýroba. Pravidelné poutě na Svaté Hoře a konání městských trhů zajišťovaly horníkům vedlejší příjem z prodeje výrobků.

Nové období rozvoje báňské činnosti nastává v 2. polovině 18. století, když do Příbrami přichází z Kutné Hory odborník na hornictví Jan Antonín Alis (původem rodák z Vysoké Pece u Příbrami). Z jeho přičinění se provádí důlní měření, zavádí se nové technologie dobývání, začíná se těžit ve větších hloubkách a jsou zaráženy nové doly (důl Vojtěch 1779, důl Anna 1789). Tyto příznivé změny začnou přinášet značné zisky a tudíž hlavním zdrojem obživy se stává opět dobývání stříbra, železné rudy, olova a dalších barevných kovů. V 80. a 90. letech 19. století představovala těžba stříbra a olova na Příbramsku 97,7 % celé rakousko-uherské produkce.

Používání nových technologií přineslo Příbrami světové prvenství v hloubkové těžbě. Na dole Vojtěch bylo roku 1875 dosaženo 1000 m svislé hloubky na jednom laně. Tuto významnou událost provázely v následujících dnech velkolepé oslavy.⁵

Krátce na to roku 1892 došlo na dole Marie k jedné z největších důlních katastrof. Na 29. patře vypukl požár, který si vyžádal 319 lidských životů.⁶

Ve městě Příbram fungovala též báňská akademie (dříve montánní učiliště), z které byla roku 1894 učiněna Vysoká škola báňská, mající za úkol vychovávat

³ DOLEŽAL, D., VELFL, J., *Toulky Příbramskem*. Příbram: Okresní úřad Příbram, 1994, s. 9 - 11

⁴ VELF, J., *Příbram: Královské horní město – propagační materiál*. Příbram: Městský úřad Příbram, 2005

⁵ DOLEŽAL, D., VELFL, J., *Toulky Příbramskem*. Příbram: Okresní úřad Příbram, 1994, s. 11 - 14

⁶ *Historie hornictví na Příbramsku a historické dokumenty* [online]. 2009 [cit. 18. prosince 2009]. Dostupný z WWW: <<http://spolek-prokop-pribram.cz/historie.html>>

kvalifikované báňské a hutní odborníky. Po 2. světové válce byla přestěhována do Ostravy, kde působí dodnes.

V 90. letech 19. století začaly klesat ceny stříbra na světových trzích a nastává hospodářská krize. Částečným řešením této sociálně špatné situace je opětový rozvoj domácí malovýroby. Tou dobou se začal také rapidně snižovat počet horníků. Původní počet 5 477 z roku 1890 se v roce 1918 snižuje na 2 109 horníků a hornictví začíná opět upadat. Důsledkem je první a v krátkém časovém sledu i druhá světová válka, která odvolává horníky z dolů do války.

Po druhé světové válce v nastoleném totalitním režimu začalo nové období rozvoje báňské činnosti, tentokrát však už ne v železoružném odvětví, nýbrž v těžbě olověných a stříbrných rud na východě a jihovýchodě od města Příbrami. Relativně vysoké výdělky zapříčinily příliv pracovních sil. Původní město s 10 000 obyvatel se čtyřnásobně rozrostlo. Těžba uranu poznamenala město i celý region. Přinesla materiální výhody a sociální zázemí pracovníků na straně jedné a zničení zdraví (i politických vězňů v táborech Vojna a Bytíz) a narušení přírody na straně druhé.⁷

Práce v rudných dolech na Březových Horách byly ukončeny v roce 1978. Uranová těžba trvala až do roku 1991 a její skončení způsobilo kromě vysoké nezaměstnanosti též ekonomický dopad pro celý region, neboť do tohoto roku byla téměř veškerá průmyslová činnost orientována na hornictví. Od těchto dvou letopočtů se v Příbrami ani v okolí nikde netěží a v nejbližších letech se ani neuvažuje o obnově prací. Přesto je a bude Příbram viděna jako město někdejší slávy stříbra a uranu, kterou nám připomínají pouze opuštěné těžební věže, pyšně shlížející na město.

4 Pojem cestovní ruch

„Cestovním ruchem (dále také CR) se rozumí soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního vyžití, lázeňského léčení a pracovních cest. Značnou část těchto potřeb lze upokojit i mimo rámec cestovního ruchu, ale právě účast na cestovním ruchu představuje vyšší stupeň jejich uspokojení.“⁸

⁷ DOLEŽAL, D., VELFL, J., *Toulky Příbramskem*. Příbram: Okresní úřad Příbram, 1994, s. 14 - 21

⁸ ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha : IDEA SERVIS, 1999, s. 5

4.1 Druhy CR

V praxi se jednotlivé druhy cestovního ruchu nevyskytují v čisté podobě, ale ve vzájemné kombinaci, přičemž jeden z nich bývá dominantní.

- rekreační cestovní ruch zahrnuje pasivní i aktivní odpočinek ve vhodném přírodním prostředí s cílem obnovy fyzických a psychických sil. Má podobu individuální nebo rodinné rekreace a je kombinován s různými rekreačními aktivitami, např. procházky, táboření v přírodě, chataření, chalupaření aj.

- sportovní cestovní ruch probíhá ve vhodném přírodním prostředí, avšak s aktivním vykonáváním různých sportovních činností, které předpokládají určitou fyzickou kondici. S ohledem na roční období jsou oblíbené mnohé sportovní aktivity. V létě se jedná např. o koupání a plavání, míčové hry, golf aj., v zimě je to lyžování, sáňkování, bruslení. Technicky náročným druhům sportu se věnují účastníci převážně v pasivní podobě, a to jako sportovní diváci.

- dobrodružný cestovní ruch je součástí sportovního cestovního ruchu jako výsledek touhy po neznámém a po objevování, s cílem zažít nějaké dobrodružství s jistou mírou rizika. Člověk touží změnit každodenní způsob života na krátký čas vykonávat některou z rozličných aktivit, např. extrémní, tzv. adrenalinové sporty (bungee jumping, rafting)

- myslivecký a rybářský cestovní ruch. Tento typ má charakter sportovního cestovního ruchu, jehož účastníci jsou motivováni lovem zvířete. Organizátoři však musí respektovat platnou legislativu týkající se ochrany přírody a země, upravující podmínky myslivosti a rybářství

- kulturní cestovní ruch umožňuje uspokojovat duchovní potřeby lidí, kteří jsou motivováni možností poznávání kulturního dědictví a kultury s možností zábavy a rozptýlení. V praxi má podobu návštěv muzeí, galerií, výstav, kulturních pamětihodností, hudebních, divadelních a filmových festivalů. Kulturní cestovní ruch se podílí na zvyšování společenské, kulturní a odborné úrovně lidí. Proto se často kombinuje s jinými druhy, zejména lázeňským, rekreačním a zdravotním cestovním ruchem

- náboženský (poutní) cestovní ruch je součástí kulturního cestovního ruchu. Od kulturního se však liší náboženskými motivy a odmítáním označování jeho účastníků jako turistů. Je spojený s tradicemi světových náboženství. Jeho nejčastějším projevem jsou poutě na poutnická místa, kterým může být obec, nebo osada.

- lázeňský cestovní ruch představuje zdravotně-preventivní a léčebné činnosti pod odborným zdravotnickým dohledem. Lázeňská léčba je založena na využívání přírodních léčivých zdrojů. Touto léčbou se sleduje především prevence chorob, zlepšení zdravotního stavu, což vede ke snižování pracovní neschopnosti obyvatelstva. V lázeňských městech se rovněž intenzivně rozvíjí společenský a kulturní život, který pozitivně ovlivňuje výsledky léčby.
- zdravotní cestovní ruch je reakcí lidí preventivně ovlivňovat své zdraví před negativními důsledky vysokého životního tempa a současného způsobu života. Produkty zdravotního cestovního ruchu nabízejí nejenom lázně, ale i hotely v rekreačních střediscích. Jejich hlavní součástí jsou různé sportovně-rekreační, rekondiční a relaxační aktivity a programy
- obchodní cestovní ruch je souhrn aktivit cestujících spojených s profesí (povoláním) uskutečňující se mimo místo trvalého bydliště
- kongresový cestovní ruch. Jeho předmětem je organizování kongresů, konferencí, symposií, seminářů, výstav a veletrhů. Zahrnuje soubor činností spojených s cestováním a pobytem v kongresovém místě a je zaměřený na výměnu vědeckých a odborných poznatků a zkušeností. Obyčejně se koncentruje do velkých měst, uskutečňování kongresových akcí je zejména v mimo sezónním období a je spojen s nadprůměrnými příjmy většiny jeho účastníků.
- stimulační cestovní ruch označuje cestování s cílem stimulovat zaměstnance k vyšší motivaci pracovního výkonu. Jeho smyslem je podnítit jejich zájem o obchodní úspěch podniku a zvýšení ekonomických výsledků. V posledních letech se stimulační pobyty vztahují nejen na zaměstnance podniku, ale i na partnery, např. distributory, zprostředkovatele, zákazníky.⁹

4.2 Subjekt CR

Subjektem cestovního ruchu je každý, kdo uspokojuje svoje potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo místo trvalého bydliště a většinou ve volném čase. Je tedy nositelem poptávky a spotřebitelem produktu cestovního ruchu.¹⁰

⁹ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*, Praha : Fortuna, 2006. s. 22 – 26.

¹⁰ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*, Praha : Fortuna, 2006. s. 13.

4.3 Objekt CR

Objektem cestovního ruchu je vše, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Jedná se o přírodu, kulturu, hospodářství aj. Objekt cestovního ruchu je nositelem nabídky.¹¹

4.4 Příbramsko jako objekt CR

Příbramský region je nositelem primární a sekundární nabídky. Primární nabídkou se rozumí, že cílové místo musí mít vhodný přírodní a kulturní potenciál pro cestovní ruch. Tento potenciál může mít s ohledem na svoji jedinečnost místní, regionální, celostátní i mezinárodní význam. Pod pojmem sekundární nabídky je možné si představit různorodou infrastrukturní vybavenost. Jde o podniky, zařízení a instituce cestovního ruchu, které umožňují návštěvníkům cílového místa přechodně se ubytovat, stravovat a vykonávat různé rekreační, sportovní, kulturní a jiné aktivity. Druhá struktura zařízení cestovního ruchu závisí od primární nabídky, jejich funkcí, významu a délky využívání v průběhu roku.¹²

Na Příbramsku převažuje rekreační cestovní ruch, sportovní cestovní ruch, kulturní cestovní ruch a náboženský cestovní ruch.

5 Infrastruktura Příbramska

Pod pojmem infrastruktura se rozumí především odvětví ekonomiky, neboť usnadňuje spojitost mezi tokem služeb od výrobce k spotřebiteli. Patří sem především dopravní systémy a spoje, energetické zdroje, kanalizace¹³ a další technická a informační vybavenost umožňující rozvíjet cestovní ruch.¹⁴

Služby cestovního ruchu se podle funkčního hlediska člení na: dopravní, ubytovací, stravovací, zprostředkovatelské (obstaravatelské), lázeňské, kongresové, služby účastníkům venkovského cestovního ruchu (agroturistika), průvodcovské,

¹¹ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*, Praha : Fortuna, 2006. s. 15.

¹² HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*, Praha : Fortuna, 2006. s. 15.

¹³ BARTÁK, Jan, et al. *Ilustrovaný slovník. 1. svazek*, 1. vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. s. 506.

¹⁴ HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*, Praha : Fortuna, 2006. s. 18.

společensko-kulturní, sportovně-rekreační, animační, směnářské, pojistné, služby obchodu, komunální, horská služby a další.¹⁵

Pro názornost a přehlednost bude v případě Příbramska věnována pozornost především prvním třem výše uvedeným druhům služeb.

5.1 Dopravní služby

Hlavním předpokladem pro rozvoj cestovního ruchu je doprava. Dopravními službami se rozumí ty služby, které jsou spojeny se zabezpečením vlastní přepravy účastníků, zavazadel, poskytování informací o dopravních spojích, rezervování míst v dopravních prostředcích apod. Podle druhy dopravy se člení na služby železniční, letecké, silniční a vodní, z hlediska periodicity na pravidelné a nepravidelné.¹⁶

Ve městě Příbram funguje městská hromadná doprava (MHD). Přepravu zajišťuje v současnosti deset autobusových linek. V roce 2009 zadalo město Příbram odborné firmě vypracovat projekt za účelem snížení nákladů na provoz. Cílem projektu bylo především zastavení nárůstu ztrátovosti, zkvalitnění plošné obsluhy a využívání přestupového tarifu. Projekt současně umožňuje ve spolupráci s Krajským úřadem Středočeského kraje propojení s procesem Středočeské integrované dopravy (dále jen SID).¹⁷ Město Příbram se v posledních letech zasloužilo o modernizaci autobusového nádraží. Celková rekonstrukce začala na podzim roku 2008 a nový terminál má propojit městskou hromadnou, autobusovou a vlakovou dopravu. Nově postavené nádraží bude multifunkční budovou s moderním vybavením. Budova bude opatřena výtahem pro invalidy, policejní služebnou a infoboxem. Rekonstrukcí tak vznikl nový prostor pro parkování osobních automobilů a nová zastávka pro MHD. Modernizace dopravního terminálu byla podpořena finančními prostředky z Evropské unie prostřednictvím Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Střední Čechy. Celkové náklady činily 63 milionů korun, z toho Evropské unie poskytla dotaci ve výši 58 milionů korun.¹⁸

Příbram se nachází přibližně 60 km jihozápadně od Prahy. Plynulou přepravu osob na této trase zajišťují dálkoví dopravci ČSAD – Connex, CUP TOUR bus, s. r. o., Bosák spol. s. r. o., díky rychlostní silnici dálničního typu (R4) Praha – Strakonice.

¹⁵ ORIEŠKA, J., *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 1999. s. 8 – 12.

¹⁶ ORIEŠKA, J., *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 1999. s. 19.

¹⁷ MĚSTO PŘÍBRAM [online]. 2010, poslední revize 14. 9. 2009 [cit. 6. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=955,%202010-03-06>

¹⁸ ČTK [online]. 2010, poslední revize 5. 1. 2010 [cit. 6. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://archiweb.cz/news.php?action=show&id=8038&type=1>

Na tuto dopravní komunikaci má z hlediska cestovního ruchu vysoký význam návaznost na Bavorsko.

Vlakovou dopravu zajišťují v Příbrami České dráhy. Turisti tak mohou využívat služeb Českých drah a za zvýhodněné jízdné navštěvovat zvolenou oblast.¹⁹

V celém regionu je možnost využít též taxi služeb.

5.2 Ubytovací služby

Poskytování ubytovacích služeb je významným předpokladem rozvoje především pobytového cestovního ruchu. Hlavním posláním je umožnit přenocování nebo přechodné ubytování mimo místo trvalého bydliště, včetně uspokojení dalších potřeb, které souvisejí s dalšími službami, např. stravovací služby.²⁰

Podle Asociace hotelů a restaurací České republiky o. s. (AHR ČR) se ubytovací zařízení rozdělují do několika kategorií, které se následně dělí do tříd. Na základě tohoto členění rozlišujeme např. hotel, hotel garni, motel, penzion a další ubytovací zařízení (turistická ubytovna, camp, aj.). Jednotlivá ubytovací zařízení mohou požádat AHR ČR o udělení Certifikátů a Klasifikačních znaků. Nicméně jejich označení počtem hvězdiček je zcela dobrovolné.²¹ Samotná Příbram i okolí disponuje početně značným množstvím nejrůznějších ubytovacích zařízení. V Příbrami se nachází několik hotelů, které se pyšní třemi hvězdičkami (v ČR nejrozšířenější třída). Patří sem např. Hotel Modrý hrozen, Hotel Salve, Hotel Belvedere, aj. K dalším hotelům (bez klasifikace) patří Hotel Zimní stadion Příbram. Méně nároční turisté mohou navštívit Penzion Sebastopol, Penzion Coupé, Penzion Dlouhá nebo Penzion Francesco. Cenově výhodnější ubytování nabízejí ubytovny (Turistická ubytovna Spolku Prokop) a v letních měsících campy (camp Nový rybník).²²

5.3 Stravovací služby

Poskytování stravovacích služeb je podmínkou rozvoje cestovního ruchu. Umožňuje uspokojování základních potřeb výživy účastníků cestovního ruchu během jejich přepravy a pobytu v cílovém místě. Hostinská zařízení se podle převažujícího

¹⁹ *České dráhy* [online]. 2009, [cit. 6. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.cd.cz/scripts/detail.php?pgid=201>

²⁰ ORIEŠKA, J., *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 1999. s. 45.

²¹ ASOCIACE HOTELŮ A RESTAURACÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky*. 2010 – 2012. Praha, s. 6

²² BUDILOVÁ, B., *Ubytování v Příbrami a okolí - propagační materiál*, Příbram: město Příbram, 2008

charakteru ve své činnosti dělí na restaurace a bary. Restaurace se dále člení na restaurace, samoobslužné restaurace (jidelny), rychlé občerstvení a železniční jídelní vozy a jiná zařízení pro přepravu cestujících. Bary se rovněž dále člení na bary, noční kluby, pivnice, vinárny a kavárny.²³ Mezi nejnavštěvovanější restaurace patří např. Restaurace Zlatý soudek, Restaurace Březohorka, Restaurace U Modré kočky, Restaurace Koliba, Restaurace Švejka, Restaurace Na Vršíčku, což je stylová hornická hospoda. Dále je to Restaurace U Dvou volů, která je zaměřena převážně na steakovou kuchyni a v nedaleké vesnici Žežice je velmi často vyhledávaná Restaurace U Chudáčka. V Příbrami je rovněž několik pizzerií (La Colore, Cugini, Queen, Francesco). Typickým příkladem vináren je Vinárna Běčko, Vinárna U Simony, Vinárna U Lampy aj. Příjemné posezení nabízí Kavárna Schody, Café restaurant U Pipa, Bar Hollywood a denní bar U Pavouka.²⁴

Velký vliv na cestovní ruch má nejen infrastruktura města, ale i kulturně-historické objekty, sportovní a společenské akce a přírodní zajímavosti, které se ve zvolené lokalitě nacházejí.

6 Sport na Příbramsku

Pohyb a sport ve volném čase má, zvláště během dovolené, velký význam. Pohybem se rozumí širší soubor činností než sport, protože např. procházky se nemůžou jednoznačně přiřadit ke sportu. Potřebný je jak aktivní, tak i pasivní odpočinek a rozumným střídáním vypětí a klidu je možné dosáhnout fyzického i psychického odpočinku. Kolektivně provozované pohybové a sportovní činnosti navíc sbližují lidi. Pohybovou a sportovní činností se naplňuje rekreační, sportovní i turistická funkce cestovního ruchu. Jedná se o různé druhy sportovních her (kopaná, volejbal, košíková), tzv. každodenní sporty (gymnastika, aerobik) a vytrvalostní sporty (turistika, cykloturistika, běh).²⁵

V Příbrami je k dispozici široká nabídka sportovních zařízení a turisté si tak mohou sami vybrat sport nebo aktivitu, o kterou mají zájem.

Aquapark Příbram poskytuje šest závodních drah v krytém bazénu, dvě vířivé vany, dva tobogány, parní kabinu a saunu nebo bazén pro neplavce. Pro děti od jednoho

²³ ORIEŠKA, J., *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 1999. s. 58.

²⁴ BUDILOVÁ, B., *Stravování v Příbrami a okolí - propagační materiál*, Příbram: město Příbram, 2008

²⁵ ORIEŠKA, J., *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 1999, s. 178

do tří let je zde brouzdaliště. Venkovní bazén je otevřen především v letních měsících, ale vše je závislé na přízni počasí. V areálu je možno si pronajmout hřiště pro plážový volejbal. Jedná se o dva pískové kurty, z nichž jeden se dá přestavět pro badminton. Nově je k dispozici stůl pro stolní tenis a dráha pro petangue. Hráči mají rovněž možnost využít zahradní gril, který je umístěn přímo u kurtu.

Součástí Aquaparku je víceúčelová sportovní hala, která je oficiální domovskou arénou extraligového volejbalového klubu Kocouři Vavex Příbram. Hala může být rovněž využita pro nohejbal, tenis, házenou, florbal a malou kopanou. V hledišti haly je 700 míst k sezení a návštěvníkům je k dispozici i parkoviště přímo před vchodem do haly.

V sousedství plaveckého bazénu je zimní stadion s dvěma ledovými plochami. Velká hala je určena zhruba pro 3 500 diváků a zajišťuje i rozsáhlé zázemí pro sportovce. Malá hala, je využívána hlavně veřejností v době, kdy zde probíhá veřejné bruslení. Ubytování pro sportovce je zajišťováno v hotelu zimního stadionu s kapacitou 45 lůžek. V přízemí hotelu je restaurace, obchod se sportovními potřebami a sport bar.

Areál Nového rybníka je určen především těm, kteří si chtějí odpočinout v přírodě na čistém vzduchu. K dispozici je zde minigolf s osmnácti dráhami. Ti, kteří touží zažít trochu adrenalinu mohou využít lezecký trenažer Jakub, nicméně zájemci se musí předem objednat.

Lyžařský areál Padák se nachází u příjezdové komunikace z Milína do Příbrami a je nedaleko Nového rybníka. Otevřen je pouze v zimních měsících a délka sjezdovky činí 320 m. V provozu je zde vlek typu „Poma“, dále je k dispozici dětský cvičný svah s lanovým vlekem, umělé zasněžování, občerstvení a umělé osvětlení. Parkování je zdarma a řidiči mohou rovněž využít slepé asfaltové silnice pod hlavní silnicí.

Sokol Příbram poskytuje zázemí především místním gymnastickým a dalším sportovním oddílům, které se snaží příbramský Sokol a samotné město Příbram reprezentovat na tuzemských soutěžích, ale i v zahraničí. Každý rok se zde koná Memoriál Bedřicha Šupčíka, což je lezecká disciplína ve šplhu na laně. Tato akce je velmi známá, probíhá již několikátou sezónu a sjíždějí se sem sportovci z celé republiky, aby se pokusili v co nejkratším čase vyšplhat po 12ti metrovém laně.

Vždy na podzim se v Příbrami koná tradiční závod Běh města Příbrami. Závodí se v několika věkových kategoriích, které se ještě rozdělují na muže a ženy. Závod je

určen nejen pro místní obyvatele, ale přijíždí se účastnit i závodníci z republiky, zvláště ze Středních Čech.

Opravdoví milovníci adrenalinu vyhledávají vesnici Dlouhá Lhota nedaleko Příbrami, protože právě zde si můžou vyzkoušet tandemový seskok, kdy prožijí volný pád ze 4 000 metrů. Rovněž můžou návštěvníci využít nabídky vyhlídkového letu vrtulníkem a vybrat si ze tří možných okruhů.

V Příbrami působí též fotbalový klub 1. FK Příbram. Právě tento klub hraje první fotbalovou ligu a reprezentuje tak město v České republice. Klubu patří stadion Na Litavce, kde se konají fotbalové zápasy a hráči zde mohou pravidelně trénovat. Kapacita stadionu je pro více než devět tisíc diváků. V blízkosti stadionu je rozlehlé parkoviště pro příznivce tohoto sportu a současně je v okolí sportoviště zastávka městské hromadné autobusové dopravy.

7 Cyklotrasy v Příbrami a okolí

Příbramský region umožňuje díky vysokému počtu stezek a tras pro cyklisty bohaté sportovní vyžití pro příznivce tohoto sportu.

Městská „páteřní“ cyklostezka je dlouhá 4 km a vede z Flusárny od viaduktu u Nového rybníka, kolem Junior klubu až do obce Brod. Dále pak po polní cestě kolem šachty až do Lešetic k Památníku Vojna a dále do Žežic. Jedna část městské cyklostezky vede od smuteční síně Na Hvězdičce k židovskému hřbitovu.

Cyklotrasa 302 navazuje na cyklotrasu 111, což je západní větev cyklotrasy Praha – Vídeň. Je dlouhá 58 km a do centra města nezasahuje. Protíná menší vesnice v blízkosti Příbrami jako jsou např. Milín, Vysoká u Příbramě, Vysoká Pec, Obecnice a další. Pokračuje dále přes Čenkov, Jince až do Hořovic.

Ve vojenském újezdu Brdy je od března 2007 povolen vstup v sobotu, neděli a ve státní svátky na komunikace Strašice – křižovatka Sv. Dobrotivá – Okrouhlík – Zaječov, Láz – Nepomuk. Vjezd a vstup na zpřístupňované území vojenského prostoru je povolen pouze po uvedených komunikacích. Platí zde přísný zákaz scházet ze silnic a turistických stezek a vstupovat mimo osady a samoty.²⁶

²⁶ ŽDÁNSKÁ, S., *Cyklotrasy v Příbrami a okolí - propagační materiál*. Příbram: město Příbram, 2008

8 Pravidelné příbramské akce

Město Příbram pořádá každoročně několik kulturních akcí, jež vyhledávají obyvatelé z Příbrami, ale i z blízkého okolí. Jednou z nich je Tříkrálový průvod, ve kterém jsou k vidění i živí velbloudi, a prochází od budovy Městského úřadu, Jiráskovými sady do Pražské ulice a dále pak na náměstí T. G. Masaryka. Tato akce se koná vždy 6. ledna. Další pravidelnou akcí jsou Jarní keramické trhy, které probíhají na jaře na náměstí T. G. Masaryka. Sortiment tvoří především výrobky z přírodních materiálů, jako je keramika, sláma, kůže, sklo a jiné. Akce je doprovázena kulturním programem. Vždy v květnu se koná Hudební festival Antonína Dvořáka. Festival má již mnohaletou tradici a řadí se mezi akce s vysokou úrovní, neboť zahrnuje celou řadu vynikajících koncertů. Podzimní trhy probíhají ve dvou dnech a sortiment je zaměřena na prodej ovoce, zeleniny a přírodních výrobků. Zahájení Adventu je rovněž tradiční příbramskou akcí, která se koná vždy ve čtvrtek před začátkem adventního období. V tento den již od odpoledne probíhá na náměstí T. G. Masaryka doprovodný program, v podvečerních hodinách následuje rozsvícení vánočního stromku a slavnostním závěrem je velký ohňostroj.

Na dalších akcích se podílí některé kulturně-historické objekty, jako např. Hornické muzeum Příbram. Od poloviny prosince do poloviny ledna se pořádá v Galerii Františka Drtikola na Zámečku výstava Hornické betlémy Příbramska. Na přelomu června a července se koná Prokopská pouť, což je tradiční akce, kterou pořádá spolu s Hornickým muzeem Příbram i město Příbram a Spolek Prokop. Pout' se odehrává především na náměstí na Březových Horách a ve všech prostorách Hornického muzea Příbram. Velice vyhledávanou atrakcí začátkem prosince je Mikulášská nadílka v Mariánské štolě. Hornické podzemí se promění v pravé peklo, kde děti přivítají čerti s Luciferem. Celá akce trvá mnoho dní a navštíví ji několik set dětí a rodičů. Každé září se pravidelně koná na silnicích příbramského a berounského okresu Rally Příbram s mezinárodním významem a zahraniční účastí. Měsíc září je důležitý pro milovníky nožů, chladných zbraní, zbroje řemeslné i tovární výroby a uměleckých předmětů, neboť v Kulturním domě Příbram se koná pravidelná výstava Nože. Ve stejných prostorách probíhá dvakrát ročně (duben, září) Mezinárodní setkání přátel nerostů, kamenů, šperků a fosilií.²⁷

²⁷ ŽDÁNSKÁ, S., *Kalendář pravidelných příbramských akcí - propagační materiál*. Příbram: město Příbram, 2008

Na Svaté Hoře se kromě pravidelných mší a komorních koncertů slaví významný církevní svátek Korunovace a Příbramská svatohorská šalmaj, což je historická slavnost s bohatým kulturním programem.²⁸

9 Prezentace města Příbram na mezinárodních veletrzích

Město Příbram se již několik let účastní na některých veletrzích v České republice, ale i v zahraničí. Od roku 2002 se prezentuje na veletrzích cestovního ruchu Regiontour v Brně a od roku 2003 též Holiday World v Praze. Oba veletrhy se konají začátkem roku po dobu čtyř dnů. Město zde mělo k dispozici stánek v rámci expozice Středočeského kraje. Součástí stánku je vždy i tradiční hornická hospůdka, neboť partnerem města je Hornické muzeum Příbram a Svazek obcí Podbrdského regionu. Sponzorem malého pohoštění je Hotel Belvedere Příbram. Pro lepší prezentaci Příbrami a Svazku obcí Podbrdského regionu je poskytováno značné množství propagačních materiálů (pohlednice, kalendáře, brožury, publikace). Účast na veletrzích je doprovázena též kulturním programem, který zajišťuje hudební skupina Ginevra.

V roce 2001 se město Příbram poprvé účastnilo též veletrhu Urbis 2001, kde kromě informací o cestovním ruchu podávalo rovněž informace zájemcům o investičních příležitostech ve městě a o přípravě a zpracování územního plánu.

Od roku 2006 se město začalo účastnit veletrhu ITEP v Plzni. Charakter stánku a způsob prezentace je srovnatelný s veletrhy Holiday World a Regiontour.

V roce 2005 a 2006 se Příbram účastnila mezinárodního veletrhu autobusové turistiky RDA Workshop Kolín nad Rýnem. Dalším zahraničním veletrhem byl např. ITB Berlín 2005 (mezinárodní turistická burza).

Dle možností dodává na veletrhy své propagační materiály Hornické muzeum Příbram, Galerie Františka Drtikola, Svatá Hora, Památník A. Dvořáka, Zámek Hluboš a Spolek Prokop.

Svatá Hora byla v rámci velmi dobré spolupráce prezentována i na regionálních výstavách a různých regionálních workshopech (např. pořádaných firmou CzechTourism a MADI).²⁹

²⁸ *Kalendář akcí Svatá Hora - propagační materiál*, Příbram, 2008

²⁹ Ústní informace poskytla FIEBIGEROVÁ, R., Městský úřad

10 Hornické muzeum Příbram

Společně se Svatou Horou patří Hornické muzeum Příbram k největším atraktivitám regionu. Hornické muzeum Příbram se nachází v městské části Březové Hory (od roku 1953 součást Příbrami), asi 2 km západně od centra města Příbrami a je situováno v historických, památkově chráněných objektech Ševčinské, Vojtěšské, Anenské a Drkolnovské šachty. Dále spadají pod Hornické muzeum Příbram pobočky: Památník Vojna u Příbrami, Skanzen Vysoký Chlumeč (Muzeum vesnických staveb středního Povltaví), Muzeum Špýchar Prostřední Lhota a Muzeum zlata Nový Knín. Ve více než 50ti stálých expozicích, vybudovaných v originálních hornických provozních a správních objektech, přibližuje Hornické muzeum Příbram návštěvníkům bohatou montánní minulost Příbramska.

Muzeum je členěno na pracoviště, oddělení a pobočky. Jednotlivá pracoviště se od sebe liší specifickým zaměřením a charakterem vykonávané práce. Oddělení je pracoviště personálně obsazené nejméně třemi zaměstnanci, v čele s vedoucím oddělení, zabývající se specializovanou pracovní činností danou charakterem oddělení. Pobočka je detašované pracoviště muzea, personálně obsazené nejméně třemi zaměstnanci, v čele s vedoucím pobočky, zabývající se specializovanou pracovní činností danou charakterem pobočky. Toto pracoviště se nachází geograficky mimo sídlo muzea, s muzeem však tvoří organizační jednotku. Hlavní centrála, ředitelství, ekonomické oddělení a sekretariát Hornického muzea Příbram sídlí v areálu Ševčinského dolu.

Muzeum zvítězilo 16. května 2003 v Národní soutěži muzeí ČR Gloria Musealis v kategorii "muzejní počin roku".³⁰

Hornické muzeum Příbram spolupracuje na redakci sborníku Středočeský vlastivědný sborník (ředitel muzea je předsedou redakční rady) a podílí se na redakci sborníku Podbrdsko (ředitel a další pracovníci muzea jsou členy redakční rady).³¹

V současnosti zaujímá Hornické muzeum Příbram první místo podle počtu stálých expozic, čímž patří k největším hornickým muzeím v Evropě, a zároveň je největším hornickým muzeem v České republice.

³⁰ *Přehled expozic a poboček Hornického muzea Příbram* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exhmpb.html>>

³¹ *PaedDr. Josef Velfl* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/dalsi/lide/velfl/velfl.html>

Je třeba zmínit, že těchto pozic by muzeum nedosáhlo nebýt značné podpory institucí a firem, které se postaraly či starají různými způsoby a dle svých možností o rozvoj Hornického muzea Příbram. Díky této pomoci se muzeum snaží přinášet návštěvníkům každoročně (zpravidla při příležitosti konání Prokopské pouti) nějaké zajímavé exponáty, expozice či trasy, které lákají stále více nových návštěvníků.³²

10.1 Přehled areálů Hornického muzea Příbram

Díky pestré nabídce areálů, tras a expozic je umožněno návštěvníkovi se rozhodnout dle svého uvážení, o co má zájem či jaké jsou jeho priority.

Je důležité rozlišovat, zda návštěvník přichází do muzea individuálně, nebo je součástí nějaké skupiny, ať už formální, kdy se jednotliví členové navzájem znají např. školní výlet, podniková exkurze, kluby a svazy seniorů či jiné spolky a sdružení, nebo neformální, kde jde o náhodné setkání účastníků zájezdu cestovní kanceláře, apod.³³

Pokud je návštěvník sám, závisí jeho volba čistě na něm a není až na výjimky ničím omezen. Jestliže je součástí nějaké skupiny, pak je výběr zpravidla předurčen cestovní kanceláří či agenturou popř. je upřesněn a doladěn až na místě delegátem, vedoucím skupiny, nebo jinou kompetentní osobou. Dalším omezením je např. kapacita. Pro některé prohlídky je určen maximální počet návštěvníků, což je dáno buď počtem míst v hornickém vláčku, nebo na základě bezpečnosti Provozního řádu vodní štoly Drkolnov, Prokopské štoly a vodní štoly k dolu Anna, kde je stanoven určitý počet osob na jednoho průvodce. S tím úzce souvisí další omezení, týkající se zákazu vstupu dětem mladších 6ti let do podzemních prostorů. V případě, že přijde rodina s dětmi, měli by rodiče zvolit takovou trasu, která je pro děti vhodná, bezpečná a zajímavá.

Hornické muzeum Příbram má jednotlivé trasy uzpůsobeny tak, aby každý návštěvník našel to co hledá a pokud si z jakéhokoliv důvodu nemůže prohlédnout to, co ho zajímá, může si vybrat jinou možnost prohlídky z nepřeberného množství areálů, tras a expozic.

³² *Přehled expozic a poboček Hornického muzea Příbram* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exhmpb.html>>

³³ ORIEŠKA, J.; *Metodika činnosti práce průvodce cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 2002, s. 109

10.1.1 Prohlídkový areál A „Ševčinský důl“

Tento areál má stěžejní zaměření v historii dolování na Příbramsku, ale zároveň je zde možnost podzemí prohlídky vodního kola Drkolnov, nebo jízda povrchoým hornickým vláčkem.

Ve venkovních prostorách areálu pak mohou návštěvníci obdivovat důlní techniku Rudných a Uranových dolů Příbram, repliku žentouru, rumpálu a havířské zvoničky.

Zájemcům o mineralogii, ať už amatérům, či odborníkům, je zde umožněn sběr mineralogicko – geologických vzorků z části deponovaného historického odvalu dolu Lill z roku 1857.³⁴

10.1.1.1 Trasa 1 – Historie hornictví na Příbramsku

Trasa 1 se skládá celkem z šesti expozic (Budova bývalých sypů z roku 1880 – dnes prezentace tradičních řemesel a historických fotografií hornických a hutnických staveb; Šachetní budova Ševčinského dolu z roku 1879; Cáchovna Ševčinského dolu z roku 1880; Strojovna Ševčinské šachty z roku 1880; Správní objekt Ševčinského dolu z roku 1885 – dnes unikátní mineralogicko-geologická sbírka stříbrorudného revíru, uranového ložiska a podbrdské železářské oblasti; Hornická chalupa ze 17. století).

Celá prohlídková trasa trvá přibližně 110 minut a jedná se pouze o povrchové expozice. Tento okruh upřednostňují především zájemci o historii, senioři, odborníci na některá odvětví, zahraniční návštěvníci, či ženy, které obdivují hlavně expozici tradičních řemesel a hornickou chalupu. K dalším návštěvníkům této trasy patří rovněž osoby, které mají strach z uzavřených podzemních prostorů.

Rodiny s dětmi nenavštěvují celou trasu příliš často. Důvodem je hlavně délka prohlídky a odbornost výkladu, která může být pro malé děti nudná a nezábavná. Proto si v rámci zkrácené prohlídky vybírají pouze ty expozice, které shledávají zajímavými. Příkladem je šachetní budova, skýtající z vyhlídkové věže překrásný pohled na celé Březové Hory s okolím a na část Brd.

³⁴ Ševčinský důl, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram

10.1.1.2 Trasa 2 – Jízda hornickým vláčkem mezi Ševčinským a Vojtěšským dolem

Od září 2006 je návštěvníkům poskytována nová trasa, jízda důlním vláčkem. Jedná se o ojedinělou technickou zajímavost a atrakci nejen pro děti, ale i dospělé, kteří mají možnost svézt se stejným prostředkem jakým se dopravovali horníci.

Jelikož trasa trvá přibližně 15 – 20 minut, využívají ji zejména ti návštěvníci, kteří čekají na další prohlídku a nevědí co s časem nebo děti. Po trati dlouhé přibližně 230 metrů jedou návštěvníci z nádvoří Ševčinského dolu až k portálu Ševčinské štoly. Zde dojde k přepojení lokomotivy a vláček jede zase zpátky. Jízda přináší návštěvníkům nejen požitek z jízdy, ale také nevšední pohled na panorama pohoří Brd.

10.1.1.3 Trasa 3 – Vodní kolo a skluzavka v podzemí dolu Drkolnov

Důl Drkolnov je od centrály vzdálen přibližně 1,5 km, a tudíž je pro přesun zapotřebí vlastního dopravního prostředku, případně za doprovodu průvodce přejít pěšky. Díky velké vzdálenosti začínají prohlídky (v období sezony – duben až říjen) pouze v 10, ve 12 a ve 14 hodin před vstupním objektem Ševčinského areálu.

Do podzemí se dá dostat štolou zvanou úpadnice po 51 metrů dlouhé skluzavce a dole si pak prohlédnout vodní kolo o průměru 12,4 metrů. Jedná se o unikátní technickou památku světového významu, která je často vyhledávána zahraničními návštěvníky a dětmi ze základních a středních škol, pro které je především jízda po skluzavce v podzemí skutečným dobrodružstvím a neopakovatelným zážitkem.

Díky nevšednosti exponátu vodního kola a zároveň zprovozněním skluzavky (od roku 2005) získal důl Drkolnov na atraktivitě a patří tak k nejžádanějším trasám Hornického muzea Příbram.³⁵

10.1.2 Prohlídkový areál B „Důl Anna“

Přijde-li návštěvník s konkrétním cílem, podívat se do podzemí, je mu ve většině případů doporučen areál B „Důl Anna“, kde má možnost výběrů hned ze dvou tras. Ve vstupním objektu, bývalé cáchovně, si individuálně prohlédne modely znázorňující hutnické a úpravářské práce a po zakoupení vstupenky pokračuje v prohlídce buď první, nebo druhé trasy.

³⁵ *Vodní kolo Drkolnov, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram*

10.1.2.1 Trasa 1 – Prokopská štola dolu Anna

Tato trasa je sice v areálu dolu Anna, ale prohlídka začíná jízdou důlním vláčkem 260 m dlouhou Prokopskou štolou, která směřuje k ústí jámy Prokop.

Jelikož je na této trase umožněn přístup do podzemí i dětem mladším 6 let, není divu, že je tak často vyhledávána především rodinami s malými dětmi, včetně maminek s kočárky. Přístup do podzemí a zároveň jízda vláčkem je totiž řešena bezbariérově, a proto ji mohou bezproblémově využívat i lidé se sníženou pohyblivostí či vozíčkáři.

Prohlídka dále pokračuje ve strojovně, kde je k vidění parní těžní stroj Breitfeld & Daněk z roku 1914. Ten obdivují především muži se zájmem o techniku a odborníci, neboť stroj patří společně s parním těžním strojem na dole Vojtěch k nejcennějším technickým památkám Hornického muzea Příbram.³⁶

10.1.2.2 Trasa 2 – Wasserlauf – vodní patro na dole Anna

Další možností prohlídky je vodní patro nebo-li Wasserlauf. Jde o poměrně novou trasu, která je zpřístupněna veřejnosti od července 2006 a nabízí návštěvníkům jednak sfárání výtahem (přibližně 30 m), a následně prohlídku podzemních chodeb (750 m) spojujících důl Anna s dolem Vojtěch, komory vodních kol, vodní systém určen k pohonu důlních a úpravárenských zařízení a mnohé další. Část trasy je vedena po kovových roštích pod nimiž protéká voda, proto je návštěvníkům doporučována pevná obuv a vhodné oblečení, neboť teplota v podzemí se celoročně pohybuje kolem 10 °C.

Prohlídka končí výstupem po 156 schodech na dole Vojtěch (je zapotřebí dobrá fyzická kondice). Díky vstřícnosti pracovníků muzea je možnost též zkrácené prohlídky s návratem na povrch opět pomocí výtahu na dole Anna.

K hlavním návštěvníkům patří především ti, co ostatní trasy již viděli a touží poznat něco nového.³⁷

10.1.3 Prohlídkový areál C „Důl Vojtěch“

Důl Vojtěch z roku 1779 nabízí návštěvníkům především kombinaci povrchových a podzemních expozic.

³⁶ *Prokopská štola dolu Anna, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram*

³⁷ *Wasserlauf, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram*

10.1.3.1 Trasa 1 – Budova, strojovna a cächovna dolu Vojtěch

Pokud se návštěvník rozhodne pro trasu číslo jedna, je zaveden průvodcem do strojovny, kde si prohlédne parní těžní stroj Breitfeld & Daněk z roku 1889, šachetní budovu včetně historického podzemí a galerii výtvarných děl s hornickou tematikou od akademického malíře Karla Hojdena a sochaře Václava Šáry. Z věže dolu se pak pokochá nádherným pohledem po okolí Příbrami.

Hlavní atraktivitou této trasy je především parní těžní stroj značky Breitfeld & Daněk a stálá výstava věnovaná světovému prvenství v dosažení 1000 m svislé hloubky v březohorské jámě Vojtěch z roku 1875. Ostatní výstavy, jako např. Pohádkový svět rodáka z Březových Hor Bohumíra Koubka (výstava loutek), Zelená krása mechorostů, Obrazy v kamenech a další, jsou zde pravidelně obměňovány a díky své zajímavé tematice lákají stále více návštěvníků.³⁸

10.1.3.2 Trasa 2 – Vodní štola Anna z 18. století

Opravdoví nadšenci pro hornictví tráví v muzeu zpravidla celý den. Začnou ráno v 9 hodin první prohlídkou a jsou rádi, když stihnou poslední trasu v 16 hodin. Důkazem může být časté využívání nezávazného propojení dolu Anna s dolem Vojtěch. V praxi to funguje tak, že návštěvníci začnou v areálu C (důl Vojtěch), vodní štolou Anna projdou přibližně 330 m podzemím a vyjdou v areálu B (důl Anna). Zde naváží další prohlídkou, a sice sfárají výtahem na vodní patro Wasserlauf, opět projdou podzemními chodbami a vyjdou zpátky na dole Vojtěch, popř. zvolí opačný postup. K tomu mohou přidat ještě jízdu vláčkem (areál B), či prohlídku šachetní budovy (areál C) a celé jim to bude trvat přibližně 4 hodiny.³⁹

10.2 Pobočky Hornického muzea Příbram

Kromě areálů v Příbrami – Březových Horách se prezentuje muzeum též pobočkami v lokalitách dotčených báňskou činností v okolí města.

³⁸ *Důl Vojtěch, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram*

³⁹ *Vodní štola Anna, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram*

10.2.1 Skanzen Vysoký Chlumeč u Sedlčan – muzeum vesnických staveb středního Povltaví

Oblast středního Povltaví je jedinečná v rámci středních Čech poměrně značným počtem zachovaných objektů lidového stavitelství z 18. až počátku 20. století. Zachované lidové obytné i hospodářské stavby vypovídají rovněž o historii osídlení krajiny. Dochovaly se předměty z vybavení venkovské domácnosti, lidový oděv, různé zemědělské a řemeslnické nástroje a další předměty dokazující rolnické hospodářství.

Vysoký Chlumeč se nachází 35 km východně od Příbrami v malebné krajině středního Povltaví. V roce 1998 Hornické muzeum Příbram odkoupilo od rodiny Lobkowiczů pozemek na katastru obce Vysoký Chlumeč o rozloze 3 hektary. Roku 1999 začala výstavba Muzea vesnických staveb středního Povltaví, pobočky Hornického muzea Příbram. Do tohoto muzejního zařízení byly přenášeny vybrané typy nejohroženějších lidových staveb, které by v regionu na svém původním místě zanikly. Do přírodního areálu byly především zakomponovány především zemědělské usedlosti, chalupnická a domkařská stavení, hospodářské stavby aj., které většinou pocházejí z 18. století až počátku 20. století. V konečné fázi výstavby se předpokládá transfer a znovupostavení přibližně 20 až 25 objektů. K první interiérové instalaci expozice a k zpřístupnění části skanzenu návštěvníkům došlo v roce 2002.

Roku 2009 začala výstavba čtyř nových objektů (vodní mlýn z Radešic, stodola z Mašova, obytný dům z Jiví a stodoly z obce Záběhlá ve Vojenském újezdu Brdy). Úplné zpřístupnění pro veřejnost se předpokládá v letech 2011 – 2012. Muzeum je rovněž zaměřeno na sbírkotvornou činnost, která souvisí se sběrem strojů, náradí a náčiní a v neposlední řadě zařízení, které vytváří interiér lidového obydlí. V roce 2007 se ve sbírkovém fondu vysokochlumeckého muzea shromáždilo přes 300 sbírkových předmětů. Při instalaci expozic je též využíván stávající národopisný sbírkový fond Hornického muzea Příbram a fond Městského muzea v Sedlčanech, s nímž Hornické muzeum Příbram velmi úzce spolupracuje.⁴⁰

⁴⁰ *Skanzen Vysoký Chlumeč, Muzeum vesnických staveb středního Povltaví* [online]. 2010 [cit. 16. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exmvs/exmvs.html>

10.2.2 Muzeum Špýchar Prostřední Lhota – muzeum života venkovského obyvatelstva středního Povltaví

Muzeum Špýchar Prostřední Lhota, pobočka Hornického muzea Příbram, se nachází v monumentální čtyřpodlažní barokní budově z roku 1770. Špýchar patří mezi hodnotné hospodářské objekty období baroka, které se nacházející ve vesnickém prostředí v jižní části středních Čech. Od roku 2004 se stalo detašovaným pracovištěm Hornického muzea Příbram také Muzeum Špýchar. Návštěvníci se zde prostřednictvím zemědělských strojů a náčiní podomácké, řemeslné výroby a vybavením interiéru lidového obydlí seznámit se životem venkovského obyvatelstva středního Povltaví v 19. až 20. století.⁴¹

10.2.3 Muzeum zlata Nový Knín – muzeum těžby a zpracování zlata na Novoknínsku

Nový Knín je neodmyslitelně spojen se zlatem. V 16. století dosáhl Nový Knín největšího rozkvětu, kdy roku 1575 se město přiřadilo k významným horním městům. V tomto období zde vznikla celá řada nových štol, jejichž zbytky jsou dodnes dobře patrné pod nedalekým kopcem Chvojka. V městské části Libčice zůstaly budovy a těžní věž posledního místního dolu na zlato. Těžba zlata se prováděla především rýžovací technikou z naplavených písků. Křemen obsahující zlato byl roztloukán a drť se následně třídila ve zvláštních neckách.⁴²

V historické budově mincovny vzniklo roku 1999 Muzeum zlata Nový Knín připomínající několik století dlouhou tradici dobývání zlata. Od roku 2000 se stalo pobočkou Okresního muzea Příbram (nyní Hornickému muzea Příbram) a dokumentuje montánní činnost v povodí zlatonosné říčky Kocáby v kontextu s dějinami královského horního města Nový Knín. Expozice seznamují s historií těžby a zpracování zlata na Novoknínsku, s dějinami města, místními řemesly a s historií mistrovství světa v rýžování zlata u nás i v zahraničí.⁴³

⁴¹ *Muzeum Špýchar Prostřední Lhota, Muzeum života venkovského obyvatelstva středního Povltaví* [online]. 2010 [cit. 16. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exmks/exmks.html>

⁴² VOKOLEK, V., KUCHAR, J., *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, s. 38 – 39.

⁴³ *Muzeum zlata Nový Knín, Muzeum těžby a zpracování zlata na Novoknínsku a historie města Nový Knín* [online]. 2010 [cit. 16. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exmzn/exmzn.html>

10.2.4 Památník Vojna u Příbrami – muzeum obětí komunismu

Po rozsáhlé rekonstrukci byl roku 2005 zpřístupněn autentický vězeňský areál, nacházející se mezi bývalými uranovými šachtami Vojna I a II. Areál se nachází přibližně 5 km jihovýchodně od Příbrami, na rozhraní katastrů obcí Lazsko, Lešetice a Zavržice. Jméno dostal podle nedalekého vrchu Vojna (666 m. n. m.), na jehož úpatí se nachází. V místě, které bylo známo výskytem železné, stříbrné a uranové rudy, byl v letech 1947 – 1949 vybudován pracovní tábor, který byl původně určen pro německé válečné zajatce. V letech 1949 – 1951 byl přeměněn na tábor nucených prací a následně využit jako vězeňské zařízení pro politické vězně komunistického režimu. V lednu 2001 byl areál vyhlášen kulturní památkou a v roce 2005 po náročné rekonstrukci zpřístupněn veřejnosti.

Současná expozice seznamuje s komunistickou perzekucí po únoru 1948, protikomunistickým odporem a přibližuje dějiny uranového hornictví v českých zemích. Do objektu nové kuchyně je umístěna stálá galerie moderního evropského výtvarného umění „Orbis pictus: Europa“. Od 4. října 2007 mohou návštěvníci obdivovat též novou expozici s názvem "Uran v českých dějinách", která seznamuje s vývojem uranového hornictví v průběhu posledních dvou století a s významem středočeského regionu v dějinách uranového hornictví.⁴⁴

10.2.4.1 Prohlídkové trasy

- prohlídková trasa A – areál tábora s rekonstruovanými dobovými objekty bývalého velitelství, korekce, tzv. bunkru, ošetřovny, kulturního domu, ubytovacího objektu G a dalších. Expozice v budově velitelství na téma Perzekuce po únoru 1948 a III. odboj.
- prohlídková trasa B - stálá expozice *URAN V ČESKÝCH DĚJINÁCH*, ve které je znázorněn vývoj uranového hornictví v průběhu posledních dvou století a jeho vlivy na vědní, technickou a společenskou sféru u nás.
- prohlídková trasa C - Galerie *ORBIS PICTUS: EUROPA* - současné evropské výtvarné umění a tzv. Nekonečné plátno v objektu bývalé nové kuchyně.

⁴⁴ *Památník Vojna Lešetice, Muzeum obětí komunismu* [online]. 2010 [cit. 16. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/expvp/expvp.html>

Vyšší návštěvnost v Památníku Vojna zapříčinil též francouzský film *Resolution 819*, který se zde natáčel ve dnech 21. až 23. dubna 2008.⁴⁵

Celková návštěvnost Hornického muzea Příbram a poboček za rok 2008 je uvedena v příloze II. Příloha III znázorňuje jeho otevírací dobu a příloha IV rozlišuje jednotlivé ceny vstupného.

11 Svatá Hora

Kopec nad Příbramí (586 m. n. m.) získal své jméno s největší pravděpodobností podle svatyně na svém vrcholu, která byla od počátku zasvěcena Nanebevzetí Panny Marie, její původní podobu a rok vzniku však neznáme. Pověsti hovoří o rytíři Malovcovi, který žil ve 13. století a měl být na tomto místě zázračně zachráněn před loupežníky. První věrohodné písemné zmínky však pocházejí ze 16. století, kdy měla kaple sloužit duchovním potřebám katolických věřících. Od první poloviny tohoto století putovali k sošce Panny Marie lidé ze širokého okolí s prosbou o pomoc. Podle tradice se část původní kaple stala součástí dnešní baziliky.

Největší podíl na vzrůstajícím věhlasu Svaté Hory měl církevní řád jezuitů. Koncem třicetileté války získali svatohorskou kapli do své správy a připojili ji k březnické koleji. Příbramští měšťané byli zpočátku proti tomuto řešení, neboť kaple začala být vítaným zdrojem příjmů pro zchudlou svatojakubskou farnost. Existovala obava, že se jinak ve městě nepodaří udržet kněze. Jezuité postupně využívali stoupající popularity sošky a vybudovali zde poutní místo. Součástí života na Svaté Hoře se staly pravidelné organizované poutě. Nejprve se jednalo o poutě z blízkého okolí, později z celých Čech. 1. května 1649 se uskutečnilo jedno z prvních slavných procesí. Vypravil jej páter Jan Pošmurný, jezuita z březnické koleje, a bylo především vyjádřením vděku Panně Marii za uzavřený mír, který znamenal konec třicetileté války. Březnické poutě se později konaly pravidelně. Jako připomínka jsou dosud dochované kapličky, lemující starou cestu z Březnice do Příbrami.

Výstavba svatohorského komplexu začala v roce 1658, tedy brzy po příchodu jezuitů. Nejprve se musela zcela přestavit kaple. Tohoto projektu se chopil Benjamin Schleyer, který se spojil s italským barokním architektem Carlem Luragem. Postupně pokračovaly stavby venkovních kaplí dnešní baziliky, čtverhranných ambitů s rohovými

⁴⁵ *Památník Vojna ve filmu* [online]. 2010 [cit. 16. ledna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/akce/08akce/08film/08film.html>

krytými kaplemi a s řadou venkovních kaplí. Jako poslední byla vybudována rezidence, jež sloužila k přebývání jezuitů a jako zázemí pro provoz komplexu. Hlavní stavební práce skončily v roce 1675. Největším investorem se stali mecenáši, poutníci a věřící různého společenského postavení. Stavební práce završily svatohorské schody, které pro větší pohodlí poutníků a jejich ochranu proti nepřízní počasí nechali jezuité zastřešit. Nejprve byly schody dřevěné, ale roku 1727 přispěl Václav Ignác větší finanční částkou na postavení schodů, tentokrát z kamene.

Na počátku 18. století se Svatá Hora stala skvostným architektonickým celkem, ukrývající množství uměleckých děl, obrazů a nástěnných maleb a kamenných soch, které zanechávaly v poutníkovi velkolepý dojem. Na výzdobě se podíleli špičkoví umělci své doby, jako jsou např. Petr Brandl, autor obrazu Zvěstování Panny Marie a Karel Lanz, autor dnes již zničené malby Pražské brány, ale i části kleneb a lunet v ambitech, zčásti rovněž přemalované v 19. století.

V roce 1773, kdy byl zrušen řád jezuitů, byla Svatá Hora předána do správy světského kněze s titulem probošta. Tato změna znamenala především nástup skromnosti a šetrnosti. Státem nařízené omezení počtu procesí a svátků zmenšilo množství poutníků i mecenášů. Nemovitosti patřící Svaté Hoře se přenechaly nájemcům, v dobách největší nouze stát sáhnul i na svatohorský poklad a dokonce hrozilo roztavení stříbrného oltáře. Rozhodnutím císaře Františka Josefa I. v roce 1861 byla Svatá Hora svěřena Kongregaci nejsvětějšího vykupitele, tedy redemptoristům. Období správy redemptoristů trvá s přestávkou let 1950 – 1990 dosud. Toto období patřilo k létům klidnějším, neboť víra a katolické vyznání se staly pevnou součástí každodenního života většiny obyvatel země.

Významnou událostí se v roce 1905 stalo až povýšení svatohorské kaple na menší baziliku. Titul bazilika v tomto případě neznamenal architektonické označení druhu stavby, ale čestný název, který symbolicky označuje poutní místo a vztahuje se na celý areál.

Vznik Československé republiky nepřinesl do svatohorského prostředí žádné významné změny. Velkolepou oslavou mariánského kultu v Čechách se stalo dvousté výročí Korunovace v roce 1932. V letech 1934 – 1935 získala Svatá Hora zvonkovou hru, která každou hodinu hraje refrén svatohorského Zdrávasu. Zvonkohra je umístěna ve věžičce nad západním křídlem ambitů.

Dne 27. dubna 1978 v odpoledních hodinách zachvátil poutní místo požár, který vypukl v místech, kde se svatohorské schody stýkají se zdmi kláštera. Oheň se rychle

šířil na severní křídlo ambitů, Mníšeckou a Plzeňskou kaplí a nad rezidenci. Bazilika zasažena naštěstí nebyla. K ránu druhého dne byl požár sice uhašen, ale napáchal nedozírné škody, které byly následně opraveny.

Po sametové revoluci bylo možné začít v Československu s obnovou náboženského života. A tak 1. března 1990 povolal pražský arcibiskup František kardinál Tomášek redemptoristy zpět na Svatou Horu, kde sídlí dodnes.

Svatá Hora se stala inspirací řadě umělců, a to nejen těch, kteří se podíleli na její výzdobě nebo chtěli svým uměním šířit její slávu. A snad právě proto uvádí Svatá Hora v úžas nejen věřící, ale i všechny vnímavé návštěvníky.⁴⁶

11.1 Průvodcovská služba

Objekt Svaté Hory je volně přístupný věřícím, poutním výpravám a jednotlivým návštěvníkům. Skupiny turistů, zájezdy, ale i menší skupiny mohou využít průvodcovské služby přímo ze Svaté Hory.

Veškeré nabídky prohlídek jsou rovněž nabízeny v německém, anglickém, italském a ruském jazyce. Tyto prohlídky a návštěvy větších skupin je nutné rezervovat dopředu. Otevírací doba a ceny vstupné jsou uvedeny v příloze V.

Prohlídkový okruh zahrnuje prohlídku ambitů a kaplí, Svatohorských schodů, krápníkové kaple svaté Máří Magdalény, dále prochází kolem křížové cesty na Svatohorské náměstí a končí v bazilice Nanebevzetí Panny Marie. Součástí okruhu je prohlídka Svatohorského poutního muzea. Prohlídka s průvodcem trvá přibližně 50 minut. Protože je Svatá Hora neustále živým poutním místem, není v době bohoslužeb možná návštěva baziliky a skupina musí tak vyčkat do konce bohoslužby.⁴⁷

11.1.1 Mníšecká kaple

Osmiboká kaple, která je zasvěcená Neposkvrněnému početí Panny Marie, je patrová. Dal ji postavit Servác Engel z Engelsflussu, což byl pán na Mníšku. Stavba byla dokončena roku 1667 a vyzdobena roku 1671. Obrazy na stropě přemaloval Karel Brousek. Autorem oltářního obrazu „Sv. Jan Nepomucký klečí před Pannou Marií“ je

⁴⁶ DOLEŽAL D., *Svatá Hora*. Příbram: Knihkupectví-Antikvariát-Galerie Olšanská & Hyšpler, 1999, s. 6 – 16

⁴⁷ *Průvodcovská služba* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://svata-hora.cz/cz/11/pruvodcovska-sluzba>

Jan Umlauf. Nade dveřmi na jižní stěně je ve štukovém rámu malovaný erb Serváce Engela a jeho manželky Kateřiny Ludoviky.⁴⁸

11.1.2 Plzeňská kaple

Roku 1660 projevilo město Plzeň zájem postavit velkou kapli zasvěcenou Nanebevzetí Panny Marie. Stavba byla dokončena v roce 1665 a štukatérskou výzdobu provedl Giovanni Bartolomeo Cometa, což byl nejlepší štukatér té doby v Čechách. Svým dílem obohatil i některé další kaple Svaté Hory. Malby na stropě vytvořil Giovanni Battista Colombo, což je jeho jediná práce u nás. Mřížové dveře z roku 1713 jsou dílem Jiřího Knoblocha.⁴⁹

11.1.3 Březnická kaple

Osmibokou kapli Panny Marie Bolestné založila Ludmila Kateřina Jeníšková z Újezda, která byla paní na zámku Březnici. V této kapli na rozdíl od ostatních není znázorněn erb dárce, protože mecenáška nechtěla být zveřejněna. Výstavba kaple skončila roku 1665 a na její výzdobě se podílel štukatér Giovanni Bartolomeo Cometa, autor obrazů znázorňujících bolesti Panny Marie bohužel není znám.⁵⁰

11.1.4 Pražská kaple

Poslední osmibokou uzavřenou kaplí je kaple Zvěstování Panny Marie. Její výstavba probíhala v druhé polovině 17. století. Náklady spojené s její stavbou a výzdobou financovala tři pražská města (Staré Město, Nové Město a Malá Strana). Tuto skutečnost dokládají erby jednotlivých měst na stěnách. Oltářní obraz Zvěstování Panny Marie namaloval Petr Brandl roku 1697. Pravděpodobně se jedná o nejcennější obraz Svaté Hory, proto je originál umístěn v rezidenci a na oltáři je pouze kopie obrazu.⁵¹

⁴⁸ *Mníšecká kaple* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://pruvodce.svata-hora.cz/>

⁴⁹ *Plzeňská kaple* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://pruvodce.svata-hora.cz/>

⁵⁰ *Březnická kaple* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://pruvodce.svata-hora.cz/>

⁵¹ *Pražská kaple* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://pruvodce.svata-hora.cz/>

11.1.5 Kaple Máří Magdalény

Přímo pod Plzeňskou kaplí je kaple sv. Máří Magdalény. Je vyzdobena umělými krápníky, které mají budít dojem jeskyně – grotty. Štukatérskou práci provedl rovněž Giovanni Bartolomeo Cometa roku 1666. Výzdobu tvoří několik obrazů, zachycuje výjevy ze života sv. Máří Magdalény, ve výklencích jsou umístěny sochy (polopostavy sv. Máří Magdalény, sv. Jana Křtitele, sv. Ivana a sv. Jenovéfy).⁵²

11.1.6 Ambity

Pojmem ambit se označuje klenutá, dovnitř otevřená chodba. Na Svaté Hoře tvoří ambity pravidelný obdélník a pochází z let 1659 – 1670. Pod návrhem této stavby je podepsán stavitel Carlo Lurago a tehdejší správce Svaté Hory Benjamin Schleyer. Stěny ambitních polí jsou zdobeny lunetovými obrazy znázorňujícími neštěstí, nehody a nebezpečí, při kterých pomohla svým vyznavačům Panna Marie Svatohorská a dějinné události související se Svatou Horou. Západní část ambitů umožňuje vstup do Svatohorských schodů a do kaple sv. Máří Magdaleny.⁵³

11.1.7 Stříbrný oltář

Dominantou chrámu je stříbrný hlavní oltář. Na svatostánku je umístěna zasklená skříňka, ve které je uchovávána soška Panny Marie. Oltář byl postupně doplňován o další komponenty a jeho vývoj byl v podstatě ukončen až v roce 1890, kdy byly instalovány postranní díly.

Završením období baroka se stala slavnost, která dala vzniknout dosud trvajícím tradici. V roce 1732 byla soška Panny Marie korunována korunou z ryzího zlata. Pro tuto významnou příležitost byla soška oděna do zlatého pancíře, kterému se říká korunovační. Od té doby se Korunovace koná pravidelně každý rok, vždy třetí neděle po svatodušních svátcích, tedy přibližně od poloviny května do poloviny června.⁵⁴

⁵² *Kaple sv. Máří Magdalény* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://pruvodce.svata-hora.cz/>

⁵³ *Ambity* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://pruvodce.svata-hora.cz/>

⁵⁴ DOLEŽAL D., *Svatá Hora*. Příbram: Knihkupectví-Antikvariát-Galerie Olšanská & Hyšpler, 1999, s. 11

11.2 "Svatá Hora v čase i nad časem"

Tato nová nabídka prohlídky zahrnuje zhlédnutí audiovizuální projekce televizního filmu o historii a současnosti Svaté Hory. Dále pak umožňuje návštěvu stálé výstavy, ve které je představena rovněž historie, nedávná minulost a architektonické a umělecké bohatství. Poslední možností je návštěva Svatohorského poutního muzea, kde jsou vystaveny některé vzácné předměty z cenných svatohorských sbírek. Délka prohlídky je přibližně 75 minut.⁵⁵

12 Zámeček – Ernestinum

Jednou z historicky nejvýznamnějších a nejstarších staveb v Příbrami je Zámeček – Ernestinum. Původně gotický hrad, jehož zakladatel byl Arnošt z Pardubic, se nachází jen několik desítek metrů od náměstí T. G. Masaryka. V dalších letech měnil hrad, ale i Příbram, své majitele, teprve roku 1670 arcibiskup Matouš Ferdinand Zoubek učinil přestavbu na zámek. V březnu 1849 vrchní horní úřad zakoupil budovu od arcibiskupství, aby zde zřídil báňskou školu. Po stavebních úpravách byla na podzim téhož roku škola slavnostně otevřena. V roce 1894 byl Báňské akademii udělen statut vysoké školy, která tady existovala až do školního roku 1945/1946.⁵⁶

V současné době se zde nachází Galerie Františka Drtikola, kde probíhají krátkodobé výstavy a trvalá výstava, která připomíná život a díla příbramského rodáka F. Drtikola. Dále je v budově Muzeum třetího odboje, které dokumentuje průběh protikomunistického odboje v letech 1948 – 1989. V přízemí se nachází infocentrum MěÚ Příbram, které je otevřeno denně od 9:00 do 17:00. Další informační centrum se vyskytuje na náměstí T. G. Masaryka v Knihovně Jana Drdy.

Ve městě Příbram se nachází značné množství zajímavých pamětihodností. Pro tuto práci bylo vybráno pouze Hornické muzeum Příbram, Svatá Hora a Zámeček - Ernestinum, neboť jsou pro turisty nejzajímavější a nejatraktivnější. Ostatní významné kulturní památky jsou uvedeny v příloze VI.

⁵⁵ *Svatá Hora v čase i nad časem* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://svata-hora.cz/cz/200/svata-hora-v-case-i-nad-casem>

⁵⁶ FRYŠ, J., PODLAHA J., *Příbram přítomná minulost*. Příbram: 2004, s. 84

13 SWOT analýza

SWOT analýza je velmi jednoduchým nástrojem pro stanovení strategické situace z hlediska cestovního ruchu vzhledem k vnitřním i vnějším podmínkám. Podává informace jak o silných (*Strength*) a slabých (*Weakness*) stránkách, tak i o možných příležitostech (*Oportunities*) a hrozbách (*Threats*). Cílem by mělo být omezit své slabé stránky, podporovat své silné stránky, využívat příležitostí okolí a snažit se předvídat a jistit proti případným hrozbám.⁵⁷

Tabulka 1: Grafické vyjádření SWOT analýzy

Silné stránky (+)	Slabé stránky (-)
Příležitosti (+)	Hrozby (-)

13.1 SWOT analýza města Příbram

Tabulka 2: Grafické znázornění SWOT analýzy Příbrami

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- poloha- všestranná nabídka aktivit (památky, příroda, sport)- přehledné internetové stránky- známost ve světě – historie- velké množství cyklostezek	<ul style="list-style-type: none">- nedostatečná kapacita ubytovacích zařízení- špatné povědomí o Příbrami- otevírací doba stravovacích zařízení- řídká síť turistických center- nedostatek parkovacích míst- málo autobusových spojů o víkendech- malé množství historicko-kulturních památek nadregionální úrovně (hrady, zámky)

⁵⁷ KOZEL, R. a kol. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada, 2006, s. 39

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - vytvoření nových míst pro parkování - zlepšení propagace - vybudování a zlepšení příležitostí pro sportovní a kulturní aktivity - budování rozhleden (Svatá Hora) 	<ul style="list-style-type: none"> - úbytek turistů - vyšší nároky ze strany turistů - zvyšující se kriminalita - snížení finančních prostředků od Evropské unie a státu - růst zájmu turistů o jiné regiony

Stejně jako pro každé jiné město nebo oblast, tak i pro Příbram lze sestavit SWOT analýzu. Při jejím vytváření je třeba přihlížet k několika aspektům, které spolu úzce souvisí. Podrobné rozebírání některých pojmů jasně prokáže jejich souvislost a vzájemné propojení.

Mezi silné stránky bezesporu patří poloha Příbrami. Její blízkost k hlavnímu městu Praze a umístění ve Středočeském kraji zajišťuje dostatečný přísun tuzemských a zahraničních návštěvníků. S polohou úzce souvisí pestrá nabídka aktivit, neboť díky rozmanitosti přírody (především pohoří Brd) nabízí Příbram nepřehledné množství cyklotras a běžeckých tras či příležitost k pěší turistice. Co se týče kulturně-historických objektů, není Příbram nikterak znevýhodněna ve srovnání s jinými městy. Především její bohatá hornická historie dává jednotný ráz pro četné památky. Myslí se tím hlavně Hornické muzeum Příbram, které prezentuje původní doly a průmyslovou architekturu 2. poloviny 19. století, čímž láká návštěvníky z celé České republiky. Dalším „lákadlem“ je poutní místo Svata Hora, poskytující nejen duchovní útěchu věřícím, ale i nádhernou architekturu barokního období. Jako velký potenciál by bylo zbudovat v Příbrami nějakou rozhlednu (buď právě na Svaté Hoře či v samotných Brdech), která zdejšímu regionu určitě chybí a která by nalákala spoustu turistů. Zároveň je velká škoda, že se v Příbrami nenachází žádný hrad či zámek, který by svým charakterem mohl konkurovat ostatním objektům nadregionální úrovně jako je např. hrad Karlštejn nebo zámek Konopiště.

Nesmí se však zapomínat ani na všestrannost sportovního vyžití během celého roku. Zimní stadion, plavecký bazén, lyžařský svah, nebo lezecký trenažer Jakub jsou jen některé možnosti aktivit, které se zde poskytují. Přesto je zde stále co zlepšovat a zdokonalovat jako např. úprava přírodních rybníků pro potřeby koupání. Bohužel vše je ve většině případů závislé na finančních možnostech. Nebezpečí snížení dotací

od Evropské unie, nebo příspěvků z města může ohrozit plynulý rozvoj cestovního ruchu v celém Příbramsku.

S přílivem turistů se Příbram musí potýkat s velkým problémem a tím je nedostatek ubytovacích zařízení a parkovacích míst v blízkosti navštěvovaných objektů. Přijede-li návštěvník z větší dálky, chce toho v dané oblasti navštívit co nejvíc, a proto v rámci pobytu hledá ubytování odpovídající jeho požadavkům. V kapitole o ubytování bylo uvedeno, že v Příbrami převládají ubytovací zařízení s třemi hvězdičkami. Zde může vzniknout ohrožení, že jednak stávající počet těchto zařízení nebude stačit a zároveň budou narůstat požadavky na kvalitu nejen ubytování, ale i např. stravování. Další slabou stránkou je otevírací doba. Především u stravovacích služeb je potřeba brát na zřetel, že návštěvníci se chtějí stravovat během celého dne, to znamená včetně snídaní a obědů. Mnohé restaurace či bary však otevírají až v odpoledních hodinách, nebo až večer, čímž se mnohdy připravují o možnost vyššího výdělku. Součástí infrastruktury jsou kromě ubytovacích a stravovacích služeb také dopravní služby. Výhodou pro Příbram je především blízkost a snadná autobusová dostupnost z Prahy. Město Příbram by se však mělo zaměřit na samotnou MHD, která nabízí velice málo autobusových spojů o víkendech a ve státem uznávaných svátcích.

Příbram se díky médiím přirovnává k „Palermu“. Korupce, přepadávání a vypalování barů je zde podle některých soukromých médií na denním pořádku. Nechtěně je tak šířeno špatné povědomí, neboť lidé mají strach Příbram navštívit.

Na snížení počtu návštěvníků se podílí i celosvětová krize, která se týká nejen výrobních odvětví, ale i poskytovatelů služeb. Dnešní turisté upřednostňují prodloužené víkendy před dlouhodobými pobyty, a proto je potřeba jim během jejich relativně krátkého pobytu nabídnout to nejlepší co je jen možné, jinak se začnou zajímat o jiné regiony. Zde hraje důležitou roli propagace. Město Příbram sice disponuje vlastními internetovými stránkami, ale i ty by se daly udělat přehlednějšími a atraktivnějšími, aby nalákaly co nejvíce lidí. Stejně tak je dobré, zintenzivnit propagaci prostřednictvím účasti města na veletrzích, či rozesláním reklamních materiálů do dalších regionů České republiky. Příbram disponuje dvěma informačními centry, ale obě jsou v samotném centru a jejich otevírací doba je ve všední dny 9:00 do 17:00. O víkendech, kdy je očekáván největší nápor turistů, jsou otevřeny paradoxně pouze v sobotu v dopoledních hodinách. Návštěvníci tak mají velice omezenou možnost pro získání nových informací.

14 Březnice

Na nejjižnější části příbramského regionu se nachází město Březnice, které nabízí významné památky a kulturní zajímavosti.

Již v 16. století vedla přes Březnici Zlatá nebo též Solná stezka a město tak zažívalo velkou prosperitu.⁵⁸

Velice významnou událostí města je židovské osídlení. Roku 1726 bylo Židům vyhrazeno ghetto zvané Lokšany, které se zachovalo dodnes a představuje unikátní komplex. Rovněž březničtí Židé byli za 2. světové války deportováni do nacistických vyhlazovacích táborů a všichni byli takřka vyvražděni. Židovský hřbitov s řadou historicky cenných náhrobků byl v letech 1942 vážně poškozen. Březnice vstoupila také do dějin jako město ležící u demarkační čáry, kde v květnu 1945 došlo k setkání amerických a sovětských spojenců.

K novodobému rozvoji města přispěla stavba železnice na trati Zdice – Protivín, a poté Březnice – Blatná a Březnice – Rožmitál pod Třemšínem, a vytvořila zde tak důležitou křižovatku a nezbytné zázemí pro průmyslový rozvoj regionu.⁵⁹

Na náměstí je velkou dominantou barokní kostel sv. Ignáce a sv. Františka Xaverského od italského stavitele Carla Luraga. Hlavní atraktivitou města je však renesanční zámek. Město se zámkem spojuje přes řeku Vlčavu kamenný most s několika barokními sochami.⁶⁰

14.1 Zámek Březnice

Březnický zámek s renesanční zahradou, obklopenou baštami a anglickým parkem o rozloze 20 hektarů, vytváří přirozenou dominantu města.

14.1.1 Historie zámku

Původní gotická tvrz rodu Buziců byla v první polovině 13. století tvořena pouze obvodovou zdí, dvoupatrovým obytným palácem a jednopatrovou budovou. V 16. století Jiří z Lokšan přestavil tuto tvrz na renesanční zámek. V době pobělohorské, roku 1623, přešel zámek do vlastnictví Přibíka Jeníška z Újezda a jeho rodu. V letech 1728 -1872 patřil zámek Krakovským z Kolovrat. Posledními majiteli

⁵⁸ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Okresní úřad Příbram, 1994, s. 40 - 41

⁵⁹ DOLEŽAL, D., VELFL, J. *Toulky Příbramskem*. Okresní úřad Příbram, 1994, s. 43 - 44

⁶⁰ VOKOLEK, V., KUCHAR, J. *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, s. 127

březnického panství byli Pálffyové z Erdödu. Roku 1945 jim byl však majetek konfiskován, a to na základě dekretu prezidenta republiky.⁶¹

14.1.2 Expozice zámku a návštěvní okruhy

Zámecké expozice přibližují historii jednotlivých šlechtických rodů a umělecké slohy od renesance až po 19. století.⁶² Návštěvnost za rok 2008 včetně cen vstupného a otevírací doby je uvedena v přílohách VII – IX.

14.1.2.1 I. návštěvní okruh

Tento okruh je zaměřen na prohlídku interiérů a návštěvníci postupně prochází dvanácti místnostmi, ve kterých jsou seznámeni jednak se stavebně historickým vývojem objektu, ale i s rodovými galeriemi. Velkou zajímavostí je tzv. africký salon, kde charakter místnosti určují lovecké trofeje z cest Jana Pálffyho po východní Africe. Součástí expozice je rovněž renesanční jídelna, a dále pak barokní, rokokové a empírové sály.⁶³

14.1.2.2 II. návštěvní okruh

Prohlídka začíná v přízemních prostorách nejstarší gotické části objektu - v zámecké zbrojnici. Zde je k vidění sbírka chladných a palných zbraní z 16. – 18. století. Tato sbírka se řadí k nejvýznamnějším v Čechách. Velká hodovní síň vznikla v letech 1548 – 1551. Za vlády Hanuše z Kolovrat byla upravena na tzv. rytířský sál a patří k nejreprezentativnějším místnostem na zámku. Historickým skvostem je zámecká knihovna, zvaná Lokšanská. Řadí se mezi nejstarší knihovny v našich zemích, která se dochovala v původní podobě z roku 1558. Místnost má renesanční pestře malovaný trémový strop. Malba s rozmanitou ornamentikou a lokšanskými erby pokrývá stěny a vytváří dekorativní výzdobu původních skříní.⁶⁴

⁶¹ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, *Zámek Březnice, propagační materiál*. Praha: 2003

⁶² NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, *Zámek Březnice, propagační materiál*. Praha: 2003

⁶³ Expozice [online]. 2007 [cit. 6. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.zamek-breznice.cz/navstevni-okruhy/>

⁶⁴ Expozice [online]. 2007 [cit. 6. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.zamek-breznice.cz/navstevni-okruhy/>

14.1.2.3 I + návštěvní okruh

Tento okruh zahrnuje celý I. návštěvní okruh a část II. návštěvního okruhu (hodovní sál a Lokšanskou knihovnu).⁶⁵

14.1.2.4 Zámecká kaple

Je stavební nejmladší částí zámku postavená za období majitelů Jeníšků z Újezda. Zařízení kaple je rokokové. Vrcholným uměleckým dílem jsou rokokové varhany Vojtěcha Schreiera z Kuksu umístěné na kůru zámecké kaple.⁶⁶

14.1.3 Další možnosti využití služeb státního zámku a kulturní události

V Galerii Ludvíka Kuby si návštěvníci mohou prohlédnout obrazy s jihočeskými motivy z období 1895 – 1950. Příjemné posezení s nabídkou občerstvení nabízí Kavárna „U bylinkové zahrádky“ přímo v interiéru kavárny nebo v exteriéru s výhledem na zámek a bylinkovou zahrádku. V letních měsících a za dobrého počasí je možno využití nabídky jízdy kočárem v zámeckém parku. Mezi pravidelné kulturní události, které se konají na zámku, patří koncerty vážné hudby, šermířská, divadelní a hudební vystoupení a pořádání různých výstav, např. Tajemné bytosti brdských lesů aj.⁶⁷ Zámek poskytuje možnost uskutečnění občanského i církevního svatebního obřadu v interiérech nebo exteriérech. Související službou je zajištění hostiny v restauraci Na statku ležící v těsném sousedství zámku.⁶⁸

15 Rožmitál pod Třemšínem

Město se rozprostírá v široké kotlině obklopené lesy a táhlými kopci. Výraznou dominantou je nedaleká hora Třemšín, která byla vždy opředena zajímavými pověstmi. Doložitelný je na hoře pouze hrad rodu Buziců, který byl za dob husitských válek zcela zpusťošen. V 19. století byla hora Třemšín taktěž vyhledávaným cílem celonárodních poutí.⁶⁹

⁶⁵ *Expozice [online]*. 2007 [cit. 6. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.zamek-breznice.cz/navstevni-okruhy/>

⁶⁶ *Expozice [online]*. 2007 [cit. 6. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.zamek-breznice.cz/navstevni-okruhy/>

⁶⁷ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, *Zámecké hudební večery 2009, propagační materiál*. Praha: 2009

⁶⁸ NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, *Zámek Březnice, propagační materiál*. Praha: 2003

⁶⁹ VOKOLEK, V., KUCHAR, J. *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, s. 146

15.1 Kostel Povýšení svatého Kříže

Nejvýznamnější chráněnou kulturní památkou ve městě je kostel Povýšení svatého Kříže. Při opravách zde byly nalezeny gotické portály, které jsou odborníky datovány do let 1230 – 1240. Kostel byl postaven ve tvaru kříže, měl samostatnou zvonici a obehán byl hradbami. Později vznikla též fara a kostnice (dnes kaplanka). V kostele působil významný český kronikář Václav Hájek z Libočan, autor Kroniky české, který zde faražoval v letech 1524 – 1527.⁷⁰ A právě zde poprvé zazněla v roce 1796 slavná česká mše vánoční „Hej mistře“ od největší rožmitálské osobnosti Jana Jakuba Ryby, který ve městě působil jako učitel.⁷¹

V kostele probíhá každou neděli ranní mše svatá. Početnějším skupinám je umožněno po předešlé domluvě prohlídka kostela s výkladem a ukázkou hry na historické varhany.⁷²

15.2 Další kulturně-historické objekty

Druhý rožmitálský kostel se nachází na náměstí. Původně barokní kostel v 18. století vyhořel a roku 1905 byl obnoven tentokrát ve stylu neobaroka a došlo tak k propojení dvou nesouvisejících slohů – baroka a secese.

Další pamětihodností je renesanční zámek, který v minulosti patřil rodu Lvů z Rožmitálu. Z původního hradu zůstala v dnešní podobě zámku věž se třemi arkýři a branou. Hlavní zámecká budova pochází ze 16. století.

Při vstupu do města narazíme na tzv. „rožmitálské Benátky“, což je příkop vytesaný ve skále a původně byl součástí městského opevnění.⁷³

Na náměstí se rovněž nachází zajímavé muzeum, ve kterém je pamětní síň J. J. Ryby a některé kuriozity. Za zmínku stojí např. řezbářské dílo Václava Kotrbatého, představující sbírku 300 erbů českých měst a 200 erbů panských rodů. Unikátní je také model Chrámu sv. Víta ze stébel žitné slámy. Ojedinelá je i sbírka samorostů, šperků

⁷⁰ *Kostel Povýšení sv. Kříže* [online]. 2008 [cit. 10.dubna 2010] Dostupné na WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/redakce/index.php?clanek=30304&xuser=&lanG=cs&slozka=27487&xsekce=30441>

⁷¹ VOKOLEK, V., KUCHAR, J. *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, s. 149

⁷² *Kostel Povýšení sv. Kříže* [online]. 2008 [cit. 10.dubna 2010] Dostupné na WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/redakce/index.php?clanek=30304&xuser=&lanG=cs&slozka=27487&xsekce=30441>

⁷³ VOKOLEK, V., KUCHAR, J. *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, s. 149

a ozdob ze dřeva a paroží, sbírka dobových fotografií převážně z konce 19. století a výstava historických automobilů značky Aero z let 1929 – 1960.⁷⁴

Muzeum je otevřeno od dubna do října každý den mimo pondělí. V listopadu 2009 se v muzeu konala tzv. Muzejní noc, kdy probíhaly oživené prohlídky s historickými postavami Rožmitálu, a bylo to takové poslední rozloučení se starým muzeem.⁷⁵ V říjnu 2008 byla zahájena výstavba Podbrdského muzea s památníkem České mše vánoční, s galerií a expozicí historických automobilů. Slavnostní otevření plánované nového muzea je stanoveno na červen tohoto roku a mělo by tak být spojeno s tradiční červnovou slavností královny Johanky.⁷⁶

15.3 Tradiční pravidelné akce

Mezi pravidelné kulturní a společenské události patří např. Velký jarmark lidových řemesel, Festival dechových hudeb a Mezinárodní setkání mladých řezbářů. Ovšem nejzajímavější a často vyhledávanou akcí je považován Den s Českou královnou.

15.3.1 Den s Českou královnou

Již od roku 2003 se koná tato tradiční historická slavnost při příležitosti korunovace české královny Johany z Rožmitálu, druhé manželky Jiřího z Poděbrad. Tato tradice má každoročně připomínat významné události a osobnosti, které jsou spjaty s městem. Součástí programu je historický průvod a příjezd královny a několik divadelních vystoupení. Tato akce se koná vždy v červnu od 10 hodin do pozdního večera.⁷⁷

⁷⁴ *Kuriozity [online]. 2008[cit. 10. dubna 2010] Dostupné na WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/redakce/index.php?clanek=30446&slozka=27487&xsekce=30441&lanG=cs&xuser=>*

⁷⁵ *Kontakty a otevírací doba [online] 2008[cit. 10. dubna 2010] Dostupné na WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/redakce/index.php?clanek=30442&xuser=&lanG=cs&slozka=27487&xsekce=30441>*

⁷⁶ *Podbrdské muzeum [online] 2008 [cit. 10. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/redakce/index.php?clanek=38164&xuser=&lanG=cs&slozka=27487>*

⁷⁷ *Den s českou královnou [online] 2008 [cit. 10. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/redakce/index.php?clanek=30306&slozka=27487&xsekce=30223&lanG=cs&xuser=>*

16 Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami

Obec Vysoká u Příbrami je neodmyslitelně spojena se skladatelem Antonínem Dvořákem. Právě tomuto skladateli je v zámečku věnována rozsáhlá expozice zahrnující například také kostýmy z jeho oper.⁷⁸

16.1 Historie

V roce 1878 nechal hrabě Václav Kounic postavit u lesa malý zámek s rozsáhlým parkem a jezírky. Tento novorenesanční zámek se tak stal letním sídlem hraběte Kounice a Dvořák sem často jezdil jako host.⁷⁹

A právě prostředí tohoto kraje dává skladateli velikou inspiraci a oživuje jeho tvůrčí fantazii pro komponování. Od roku 1884 až do své smrti pobýval Dvořák ve vile Rusalka, kterou koupil od svého švagra, hraběte Kounice. V těchto místech se Dvořák cítil velmi šťastný a prožil zde více než dvacet let tvůrčího života.⁸⁰ U lesního jezírka vzniká snad nejslavnější opera – Rusalka. Pomník u Rusalčina jezírka připomíná místa, na nichž nacházel Dvořák inspiraci pro díla, v nichž nejsou hlavními protagonisty lidé, ale nadpřirozené bytosti.⁸¹

16.2 Expozice

První výstava byla pro veřejnost otevřena již v roce 1963. Z důvodu celkové rekonstrukce zámku a parku byl památník uzavřen a veřejnosti byl zpřístupněn v květnu 1994 jako muzeum. Ve sklepních prostorách je otevřena Galerie Václava Kounice a tato výstava je prodloužena do roku 2012.

Úvodní část stálé expozice přibližuje život původních majitelů. Další část je věnována Antonínu Dvořákovi, ve které jsou sdělovány informace o životě a jeho pobytu na Vysoké. Makety scén z premiér některých oper a kostýmy z opery Rusalka uzavírají část stálé expozice.

„Prohlídka úvodní části probíhá za účasti průvodce, Dvořákova expozice a výstavní prostory individuálně s doprovodem hudby. Kromě stálé hudební produkce

⁷⁸ IS, s. r. o., redakce Prague Guide. *Průvodce Středočeským krajem*. Praha: 2007, s. 106

⁷⁹ VOKOLEK, V., KUCHAR, J. *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, s. 106

⁸⁰ *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. 2004 – 2006. [cit. 13. dubna 2010].

Dostupné na WWW: <http://www.antonindvorak.cz/cz/#opening>

⁸¹ VOKOLEK, V., KUCHAR, J. *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, s. 109

nabízí navíc dobře vybavená posluchárna individuálním zájemcům možnost poslechu více než 80 nahrávek Dvořákových děl.⁸² Ceny vstupenek a otevírací doba jsou uvedeny v příloze X.

16.3 Další možnosti využití služeb a kulturní události

V prostorách památníku probíhá každoročně několik zajímavých koncertů vážné hudby. Od září 2010 do října 2010 zde bude probíhat Hudební podzim ve Vysoké – XVI. ročník cyklu komorních orchestrů, v prosinci 2010 se zde bude konat Adventní koncert se souborem MUSICA BOHEMICA. V sobotu 5. června 2010 proběhne Muzejní noc, kdy zámecký areál bude plný hudby, překvapení a ožije početnými hudebními vystoupeními. V komorním a romantickém prostředí je rovněž možnost uskutečnění svatebního obřadu.⁸³

⁸² *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. 2004 – 2006. [cit. 13. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.antonindvorak.cz/cz/#opening>

⁸³ *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. 2004 – 2006. [cit. 13. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.antonindvorak.cz/cz/#opening>

ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo především zmapovat vybranou oblast z hlediska cestovního ruchu. Pro přesné zjištění bylo potřeba nejprve vymežit pojem cestovního ruchu s následným analyzováním daného regionu a ze zjištěných informací navrhnout některá zlepšení pro stávající stav turismu.

Dále bylo poukázáno na všestrannost Příbramska z hlediska jednotlivých druhů cestovního ruchu a podrobně rozebrána infrastruktura popisované oblasti.

V následující části byly rozebírány jednotlivé aktivity a kulturně-historické objekty, které výrazným způsobem mohou ovlivňovat návštěvnost vybraného regionu. Patří sem především různá sportovní vyžití umožňující provozovat pěší turistiku, cyklistiku, zimní turistiku na běžkách, bruslení aj. K podpoře cestovního ruchu přispívá v největším městě Příbramska též existence Hornického muzea, Svaté Hory, Zámečku – Ernestina a další významné historické objekty.

Samotné město Příbram se účastní několika veletrhů cestovního ruchu, jak v rámci České republiky tak i v zahraničí. Tím je propagována nejen samotná Příbram, ale i celý region. Stále oblíbenější je tzv. Event Marketing, tedy aktivní účast návštěvníků na připravovaných pořadech. Město Příbram a některé organizace pořádají během celého roku značné množství kulturních, sportovních i zábavných akcí.

Významnou částí bakalářské práce je SWOT analýza Příbrami, kde jsou prezentovány skutečnosti zjištěné od samotných obyvatel Příbrami. Současně je zde poukázáno na možnosti pro zlepšení a zdůraznění toho z čeho mají obyvatelé strach.

Závěrečná část práce je věnována charakteristice některých významných měst a obcí. Situace je zde velmi podobná jako v Příbrami. Přesto Příbram zůstává hlavním turistickým cílem v celém regionu.

Samotné město Příbram je mým rodištěm, kde žiji již více jak dvacet let. Přesto jsem během vypracovávání této práce zjistila některé skutečnosti, které mi byly dosud neznámé. Došla jsem tak k závěru, že tato práce může být přínosem jak pro osoby, které se navštívit Příbramsko teprve chystají, tak i pro ty, kteří zde žijí již řadu let a domnívají se, že o svém okolí ví vše. Sama mohu z vlastní zkušenosti potvrdit, že tomu tak není.

Povědomí o existenci města má dle mého názoru většina obyvatel České republiky. Ovšem již menší skupina lidí dokáže říci něco dalšího v souvislosti s Příbrami ať už z oblasti historie, či kulturního dění, sportu nebo pamětihodností.

Jednoduše se dá říci, že všeobecné povědomí se stupňuje od nejobecnějšího k tomu nejpodrobnějšímu, které mají zpravidla jen rodáci. Ale nesmíme zapomínat i na některé výjimky. Zpravidla většina mladých lidí žijících v Příbrami má ještě hodně se co učit, aby někdejší sláva a současná věhlasnost města zůstala zachována i pro další generace a lákala tak v budoucnu co nejvíce návštěvníků z celého světa.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. ASOCIACE HOTELŮ A RESTAURACÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky*. 2010 – 2012. Praha, 24 s.
2. BARTÁK, Jan, et al. *Ilustrovaný slovník. 1. svazek*, 1. vyd. Praha : Encyklopedický dům, 1995. 527 s. ISBN 80-901647-4-9.
3. DOLEŽAL D., *Svatá Hora*. Příbram: Knihkupectví-Antikvariát-Galerie Olšanská & Hyšpler, 1999, 96 s. ISBN 80-902362-2-7.
4. DOLEŽAL, D., VELFL, J., *Toulky Příbramskem*. Příbram: Okresní úřad Příbram, 1994, 64 s.
5. FRYŠ, J., PODLAHA J., *Příbram přítomná minulost*. Příbram: 2004, 208 s. ISBN 80-239-2180-0.
6. HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*, Praha : Fortuna, 2006. 224s. ISBN 80-7168-948-3.
7. IS, s. r. o., redakce Prague Guide. *Průvodce Středočeským krajem*. Praha: 2007, 135 s.
8. KOZEL, R. a kol. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada, 2006, 280 s. ISBN 80-247-0966-X.
9. ORIEŠKA, J.; *Metodika činnosti práce průvodce cestovního ruchu*. Praha: IDEA SERVIS, 2002, 208 s. ISBN978-80-85970-57-9.
10. ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha : IDEA SERVIS, 1999, 244 s. ISBN 80-85970-27-9.
11. VOKOLEK, V., KUCHAR, J., *Esoterické Čechy, Morava a Slezsko: průvodce skrytými dějinami země, Střední Čechy II.*, Praha: Eminent, 2005, 225 s. ISBN 80-7281-176-2

Elektronické zdroje

1. ČESKÉ DRÁHY [online]. 2009, [cit. 6. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.cd.cz/scripts/detail.php?pgid=201>.
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online]. 2009, poslední revize 18. 5. 2009 [cit. 19. října2009]. Dostupné na WWW :http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_pribram.

3. ČTK [online]. 2010, poslední revize 5. 1. 2010 [cit. 6. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://archiweb.cz/news.php?action=show&id=8038&type=1>.
4. Expozice [online]. 2007 [cit. 6. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.zamek-breznice.cz/navstevni-okruhy/>.
5. *Historie hornictví na Příbramsku a historické dokumenty* [online]. 2009 [cit. 18. prosince 2009]. Dostupný z WWW: <http://spolek-prokop-pribram.cz/historie.html>.
6. *Kostel Povýšení sv. Kříže* [online]. 2008 [cit. 10. dubna 2010] Dostupné na WWW: <http://www.rozmitalptr.cz/redakce/index.php?clanek=30304&xuser=&lanG=cs&slozka=27487&xsekce=30441>.
7. MĚSTO PŘÍBRAM [online]. 2010, poslední revize 14. 9. 2009 [cit. 6. března 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=955,%202010-03-06>.
8. *PaedDr. Josef Velfl* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/dalsi/lide/velfl/velfl.html>.
9. *Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami* [online]. 2004 – 2006. [cit. 13. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://www.antonindvorak.cz/cz/#opening>
10. PAVELKA, R. *Turistický průvodce po ČR* [online]. [cit. 2. listopadu 2009]. Dostupné na WWW: http://www.trasovnik.cz/k_stech/pribram/pribram.asp.
11. *Průvodce po Svaté Hoře* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://pruvodce.svata-hora.cz/>.
12. *Průvodcovská služba* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://svata-hora.cz/cz/11/pruvodcovska-sluzba>.
13. *Přehled expozic a poboček Hornického muzea Příbram* [online]. 2010 [cit. 2. ledna 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exhmpb.html>.
14. *Svatá Hora v čase i nad časem* [online]. 2003-2009 [cit. 2. dubna 2010]. Dostupné na WWW: <http://svata-hora.cz/cz/200/svata-hora-v-case-i-nad-casem>.

Propagační materiály a brožury

1. BUDILOVÁ, B., *Ubytování v Příbrami a okolí - propagační materiál*, Příbram: město Příbram, 2008.
2. BUDILOVÁ, B., *Stravování v Příbrami a okolí - propagační materiál*, Příbram: město Příbram, 2008.

3. *Důl Vojtěch, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram.*
4. *Kalendář akcí Svatá Hora - propagační materiál, Příbram, 2008.*
5. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, *Zámecké hudební večery 2009, propagační materiál.* Praha: 2009.
6. NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, *Zámek Březnice, propagační materiál.* Praha: 2003.
7. *Prokopská štola dolu Anna, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram.*
8. *Ševčinský důl, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram.*
9. VELF, J., *Příbram: Královské horní město – propagační materiál.* Příbram: Městský úřad Příbram, 2005.
10. *Vodní kolo Drkolnov, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram.*
11. *Vodní štola Anna, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram.*
12. *Wasserlauf, průvodcovské texty Hornického muzea Příbram.*
13. ŽDÁNSKÁ, S., *Cyklotrasy v Příbrami a okolí - propagační materiál.* Příbram: město Příbram, 2008.
14. ŽDÁNSKÁ, S., *Kalendář pravidelných příbramských akcí - propagační materiál.* Příbram: město Příbram, 2008.

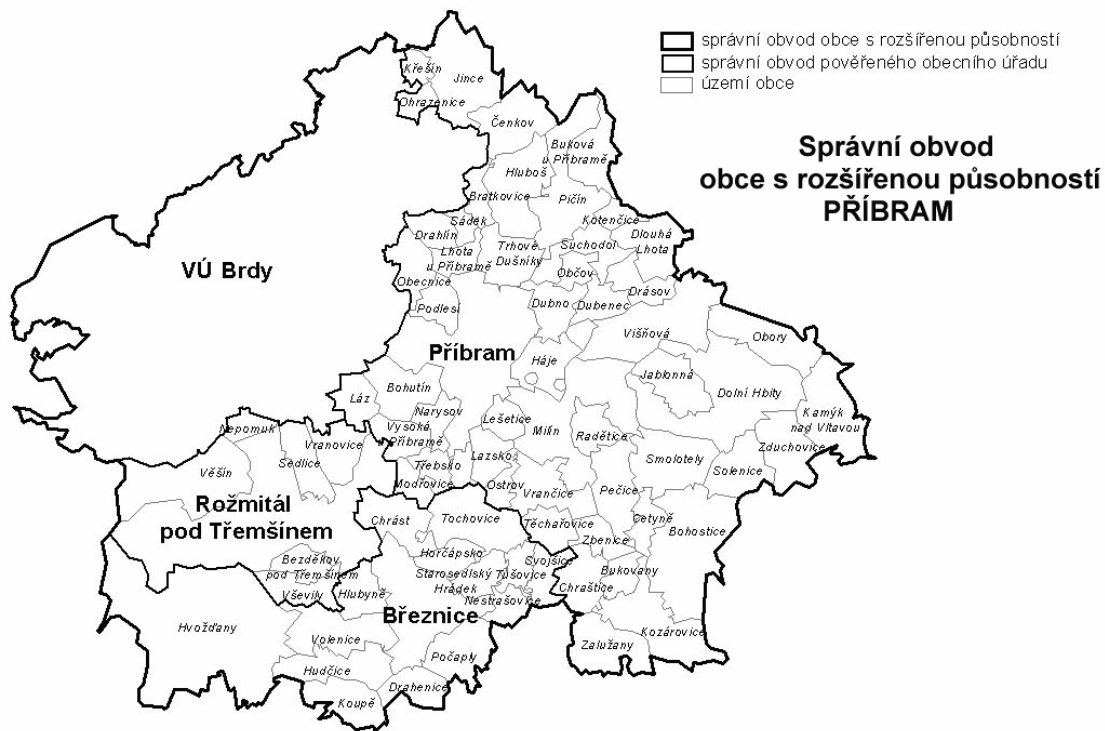
SEZNAM PŘÍLOH

- I. Mapa Příbramska
- II. Návštěvnost Hornického muzea Příbram
- III. Otevírací doba Hornického muzea Příbram
- IV. Vstupné Hornického muzea Příbram
- V. Otevírací doba a vstupné na Svaté Hoře
- VI. Seznam národních kulturních památek Příbram
- VII. Návštěvnost zámku Březnice
- VIII. Vstupné zámku Březnice
- IX. Otevírací doba zámku Březnice
- X. Otevírací doba a vstupné Památníku A. Dvořáka

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA I

Mapa příbramského regionu

Zdroj: [http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/t/A50034ACF6/\\$File/2120pb.GIF](http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/t/A50034ACF6/$File/2120pb.GIF)

PŘÍLOHA II

Přehled návštěvnosti Hornického muzea Příbram za rok 2008

Měsíc	Okruh A	Okruh B	Okruh C	MVS	MKŠ	PV	MZNK	Výstavy	Celkem
leden	48	86	12			95		262	503
únor	1 785	201	12	220		630			2 848
březen	2 699	1 119	150			1 074			5 042
duben	3 034	2 960	352			2 199			8 545
květen	3 061	3 860	485	1 024	315	2 850			11 595
červen	3 741	3 313	655	955	232	3 276			12 172
červenec	5 799	5 173	1 830	1 882	622	1 808			17 114
srpen	4 255	4 119	1 316	2 389	718	2 155			14 952
září	2 712	2 157	660	687	142	3 103			9 461
říjen	1 327	1 819	396	407	236	2 901	2 562		9 648
listopad	368	695	95			1 310			2 468
prosinec	2 853	2 726	52			873		2 421	8 925
Celkem	31 682	28 228	6 015	7 564	2 265	22 274	2 562	2 683	103 273

Zdroj: statistické údaje Hornického muzea Příbram

Legenda: MVS - Muzeum vesnických staveb Skanzen Vysoký Chlumec, MKŠ - Muzeum Špýchar Prostřední Lhota, PV - Památník Vojna, MZNK - Muzeum zlata Nový Knín.

Otevírací doba Hornického muzea Příbram

Expozice/pobočka	Měsíc	Den	Hodina
Stálá expozice Hornického muzea	duben - říjen	úterý – neděle, svátky	9:00 – 17:00
	listopad - březen	úterý - pátek	9:00 – 16:00
Památník Vojna	duben - říjen	úterý – neděle, svátky	9:00 – 17:00
	listopad - březen	úterý - pátek	9:00 – 16:00
Skanzen Vysoký Chlumec	květen	sobota, neděle, svátky	9:00 – 16:00
	červen - září	úterý – neděle, svátky	9:00 – 17:00
	říjen	sobota, neděle, svátky	9:00 – 16:00
Muzeum Špýchar Prostřední Lhota	květen	sobota, neděle, svátky	9:00 – 16:00
	červen - září	úterý – neděle, svátky	9:00 – 17:00
	říjen	sobota, neděle, svátky	9:00 – 16:00
Muzeum zlata Nový Knín	květen	sobota, neděle, svátky	9:00 – 16:00
	červen - září	úterý – neděle, svátky	9:00 – 17:00
	říjen	sobota, neděle, svátky	9:00 – 16:00

Zdroj: <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exhmpb.html>

Ceny vstupného Hornického muzea Příbram

Areály hornického skanzenu na Březových Horách

Areál A „Ševčinský důl“	Základní (dospělí)	Snížené (senioři, studenti, děti)	Rodinné (2 dospělí a 2 až 4 děti)
Trasa 1 (6 povrchových expozic)	40,-	20,-	100,-
Jednotlivá expozice	10,-	5,-	X
Trasa 2 – Jízda hornickým vláčkem	10,-	5,-	X
Trasa 3 – Vodní kolo dolu Drkolnov	20,-	10,-	X
Trasa 4 – Sběr minerálů na odvalu	20,-	10,-	X
Areál B „Důl Anna“	Základní (dospělí)	Snížené (senioři, studenti, děti)	Rodinné (2 dospělí a 2 až 4 děti)
Trasa 1 – Jízda důlním vláčkem, strojovna, cáchovna	40,-	20,-	100,-
Jednotlivá expozice	10,-	5,-	X
Jednotlivá expozice – jízda vláčkem	20,-	10,-	X
Trasa 2 – Wasserlauf – vodní patro	20,-	10,-	X
Areál C „Důl Vojtěch“	Základní (dospělí)	Snížené (senioři, studenti, děti)	Rodinné (2 dospělí a 2 až 4 děti)
Trasa 1 – šachetní budova, strojovna, cáchovna	40,-	20,-	100,-
Jednotlivá expozice	10,-	5,-	X
Trasa 2 – Vodní štola Anna	20,-	10,-	X

Pobočky Hornického muzea Příbram

POBOČKA	Základní (dospělí)	Snížené (senioři, studenti, děti)	Rodinné (2 dospělí a 2 až 4 děti)
Památník Vojna⁸⁴			
Trasa A – areál tábora	40,-	20,-	100,-
Trasa B – expozice Uran v českých dějinách	40,-	20,-	100,-
Trasa C – galerie: ORBIS PICTUS: Europa	20,-	10,-	X
Trasa A + B	60,-	30,-	140,-
Skanzén Vysoký Chlumec	20,-	10,-	X
Muzeum Špýchar Prostřední Lhota	20,-	10,-	X
Muzeum zlata Nový Knín	10,-	5,-	X

Zdroj: Hornické muzeum Příbram

Pozn.: Držitelé průkazek ICOM a AMG mají vstup zdarma

Sleva pro držitele platných karet ISIC, ITIC, ISTE, EURO<26 a EUROBEDS 20 Kč

⁸⁴ Členové Konfederace politických vězňů ČR platí 1,-

Svatá Hora – otevírací doba a vstupné

Tabulka 1: Vstupné

Dospělí	50 Kč
Důchodci, děti (6 - 16 let), studenti	30 Kč
Rodinné vstupné	130 Kč
Děti do 6 let	zdarma

Tabulka 2: Otevírací doba (prohlídky s průvodcem)

duben (pouze o víkendech)	9:00 – 16:00
květen	9:00 – 16:00
červen – srpen	9:00 – 17:00
září	9:00 – 16:00
říjen (pouze o víkendech)	9:00 – 16:00

Kulturní památky města Příbram**Svatá Hora, poutní místo, areál**

- kostel P. Marie a rampa se sochařskou výzdobou a schodišti
- Křížová chodba s kaplemi
- budova rezidence
- stodola při rezidenci
- svatohorské schody
- mariánský sloup
- socha sv. Vojtěcha
- kaple sv. J. Nepomuckého
- sousoší Kalvárie
- mariánská studna

Kostel sv. Jakuba, areál, náměstí T. G. Masaryka

- kostel sv. Jakuba
- morový sloup se sochou sv. Jakuba
- socha sv. J. Nepomuckého

Kostel sv. Prokopa, Březové Hory**Kostel sv. Vojtěcha (včetně mobiliáře), Březové Hory****Zámeček arcibiskupský****Děkanství****Hřbitov ve staré Příbrami****Ševčinský důl, Březové Hory**

- šachetní budova
- budova strojovny
- správní budova (cáčovna)
- hornické lázně a útulny
- těžní jáma – bývalé sypy (později sokolovna)

Důl Anna – strojovna s parním strojem, Březové Hory**Důl Vojtěch, areál, Březové Hory**

- šachetní budova
- budova strojovny – s parním strojem
- budova šaten (bývalá cáčovna dolu Vojtěch) a sociální zařízení (bývalá kompresovna)

Důl Drkolnov, areál

- budova šachty
- vodní štola – komora s vodním kolem

Mariánská štola – vstupní portál, Březové Hory**Portál Průjezdni štoly z Ševčinského dolu na důl Vojtěch, Březové Hory****Báňské ředitelství, náměstí T. G. Masaryka****Budova inspektorátu, Březové Hory (dnes zdravotní středisko)****Budova projekce, Březové Hory (vedle zdravotního střediska)****Bývalý úřednický dům, Prokopská ulice, Březové Hory****Dům „staré radnice“, náměstí T. G. Masaryka****Měšťanský dům, V Brance****Měšťanský dům U Modré hvězdy, Dlouhá ulice****Měšťanský dům Svobodův, Dlouhá ulice****Měšťanský dům U Holých, náměstí T. G. Masaryka**

**Měšťanský dům Modrý hrozen, náměstí T. G. Masaryka
Kulturní dům, Příbram VII**

Návštěvnost zámku Březnice (duben 2008 – říjen 2008)

Tabulka 1: I. návštěvní okruh

Okruh - měsíc	Počet návštěvníků		Celkem	Počet prohlídek
	tuzemští	zahraniční		
I. OKRUH				
Duben	425	29	454	69
Květen	1221	8	1229	123
Červen	935	2	937	116
Červenec	2242	34	2276	259
Srpen	1933	29	1962	244
Září	687	0	687	96
Říjen	474	0	474	61
Celkem	7917	102	8019	968

Tabulka 2: II. návštěvní okruh

Okruh - měsíc	Počet návštěvníků		Celkem	Počet prohlídek
	tuzemští	zahraniční		
II. OKRUH				
Duben	149	0	149	15
Květen	381	0	381	33
Červen	375	0	375	31
Červenec	578	0	578	85
Srpen	594	0	594	88
Září	117	0	117	21
Říjen	61	0	61	11
Celkem	2255	0	2255	284

Tabulka 3: I + návštěvní okruh

Okruh - měsíc	Počet návštěvníků		Celkem	Počet prohlídek
	tuzemští	zahraniční		
1 + OKRUH				
Duben	123	0	123	26
Květen	407	30	437	61
Červen	507	0	507	50
Červenec	522	0	522	78
Srpen	1557	3	1560	152
Září	255	4	259	36
Říjen	195	0	195	20
Celkem	3566	37	3603	423

Tabulka 4: kaple

Okruh - měsíc	Počet návštěvníků		Celkem	Počet prohlídek
	tuzemští	zahraniční		
KAPLE				
Duben	35	0	35	8
Květen	59	0	59	5
Červen	54	0	54	9
Červenec	69	0	69	13
Srpen	28	0	28	12
Září	62	0	62	6
Říjen	12	0	12	5
Celkem	319	0	319	58

Zdroj: Ing. Robert Barták, vedoucí odboru správy státního zámku v Březnici

Pozn.: Jednotlivé počty návštěvníků a jejich rozdělení bylo provedeno na základě českého nebo cizojazyčného výkladu.

Zámek Březnice - vstupné

Tabulka 1: Vstupné

Prohlídka s průvodcem	Vstupné (v Kč)			Vstupné s příplatkem za cizojazyčný výklad (v Kč)	
	základní	snížené	rodinné	základní	snížené
I. návštěvní okruh	90	60	230	140	110
II. návštěvní okruh	80	50	210	120	100
I + návštěvní okruh	100	70	260	150	120
Kaple P. Marie	20	10	-	50	30

Tabulka 2: Vstupné s poplatkem za rezervaci:

Prohlídka s průvodcem	Vstupné (v Kč)			Vstupné s příplatkem za cizojazyčný výklad (v Kč)	
	základní	snížené	rodinné	základní	snížené
I. návštěvní okruh	100	70	240	160	130
II. návštěvní okruh	90	60	220	140	120
I + návštěvní okruh	110	80	270	170	140
Kaple P. Marie	30	20	-	70	50

Tabulka 3: Vstupné s poplatkem za prohlídku mimo otevírací dobu:

Prohlídka s průvodcem	Vstupné (v Kč)			Vstupné s příplatkem za cizojazyčný výklad (v Kč)	
	základní	snížené	rodinné	základní	snížené
I. návštěvní okruh	270	180	690	420	330
II. návštěvní okruh	240	150	630	360	300
I + návštěvní okruh	300	210	780	450	360
Kaple P. Marie	60	30	-	150	90

Zdroj: Ing. Robert Barták, vedoucí odboru správy státního zámku v Březnici

Otevírací doba a délka prohlídky na zámku Březnice:

Tabulka 1: Otevírací doba

leden - březen	duben - květen	červen - srpen	září - říjen	listopad - prosinec
zavřeno	9: 00 – 16:00	9:00 – 17:00	9:00 – 16:00	prohlídka možná po předchozí domluvě

Pozn.: Návštěvní sezona trvá od 1. dubna do 31. října. Objekt je v návštěvní sezoně přístupný denně mimo pondělí

Zdroj: www.zamek-breznice.cz

Tabulka 2: Délka prohlídky

I. návštěvní okruh	45 – 55 min
II. návštěvní okruh	40 – 50 min
I + návštěvní okruh	60 – 70 min
Kaple P. Marie	5 – 10 min

Zdroj: www.zamek-breznice.cz

Památník A. Dvořáka - otevírací doba a vstupné

Tabulka 1: Otevírací doba

leden, únor, březen, listopad, prosinec	úterý - pátek	10:00 – 15:00
duben, květen, červen, září, říjen	úterý – neděle	10:00 – 16:00
červenec, srpen	úterý – neděle	10:00 – 17:00

Pozn.: Prohlídku v jiných termínech je nutné domluvit předem.

Tabulka 2: Vstupné

Plné vstupné, cizojazyčné	40 Kč
Děti do 15 let, studenti, senioři, ZTP	25 Kč
Mimo návštěvní dobu	80 Kč

Zdroj: <http://www.antonindvorak.cz/cz/#opening>

ABSTRAKT

Wallenfelsová, M. *Cestovní ruch příbramského regionu: bakalářská práce*. Příbram: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 65 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jiří Schmidt

Klíčová slova: cestovní ruch, příbramský region, infrastruktura, SWOT analýza, Hornické muzeum Příbram, Svatá Hora,....

Hlavním záměrem práce bylo zmapovat region Příbramska z hlediska cestovního ruchu a poukázat na jednotlivé objekty vyskytující se ve vybrané lokalitě, které mají značný vliv a přínos pro turismus.

Z kulturně-historických objektů je kladen hlavní důraz na Hornické muzeum Příbram, které je nejen největším hornickým muzeem v České republice, ale zároveň patří k největším technickým muzeím v Evropě, a proto je častým cílem návštěvníků z tuzemska i ze zahraničí.

Kromě kulturně-historických objektů a přírodních krás, je významným aspektem na poli cestovního ruchu též vyspělost infrastruktury a kvalita poskytovaných služeb, které uspokojují potřeby jednotlivých návštěvníků.

Podrobným pozorováním Příbramska, byla zjištěna všeobecná všestranost z hlediska druhů cestovního ruchu. Přesto je zde několik možností pro zlepšení, které se týká především propagace či pořádání nových kulturních a sportovních akcí.

Další města Příbramska byla s ohledem na rozsah práce zmiňována pouze okrajově, navzdory vysokému počtu zajímavostí a významných míst.

ABSTRACT

Wallenfelsová M. *The tourism of Příbram region: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 65 p.
Supervisor: Mgr. Jiří Schmidt

Key words: tourism, Příbram region, infrastructure, SWOT Analysis, Příbram Mining Museum, Holy Mountain,...

The main intention of this theses was to explore the region of Příbram in terms of tourism and to highlight the various objects found in a selected locality, which have a significant contribution and impact on tourism.

From the cultural and historical point of view is the main emphasis on Příbram Mining Museum, which is not the only largest mining museum in the Czech Republic, but also one of the largest technical museums in Europe and it is a frequent destination not only for the visitors from the Czech republic but also from abroad.

There are not only the cultural and historical sites and the natural beauty in this region. A very important aspect of tourism is also the infrastructure and the quality of the provided services that meet the needs of the individual visitors.

The region of Příbram is general by its versatility in terms of the kinds of tourism. Despite this fact there are several possibilities of improvement in this region. First of all it is concerned the advertising or organization of new cultural and sports activities.

The another cities of this region have been mentioned only marginally, because of the range of this theses. Therea are large numbers of tourist attractions and significant places in this area.